

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
на тему

**«РОЗРОБКА ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО
ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ «БУДІВНИЦТВО ТУРИСТИЧНОГО
КОМПЛЕКСУ» У ІЗРАЇЛІ»**

Виконав: здобувач IV курсу, групи МЕВ-16
Спеціальності 292 Міжнародні економічні
відносини

Устюшков В.В.

прізвище, ініціали

Керівник: Шкура І.С., к.е.н., доцент

прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання

Дніпро

2020

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Затверджую:

Зав. кафедри _____

Задоя А.О., д.е.н., професор

“ ____ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу

Устюшков Вячеслав Володимирович

1. Тема роботи: Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту «Будівництво туристичного комплексу» у Ізраїлі.

2. Керівник роботи Шкура Ірина Сергіївна к.е.н., доцент.

Затверджені наказом від « ____ » _____ 20__ р., № _____

3. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 01 червня 2020 року.

4. Цільова установка та вихідні дані до роботи - теоретичне узагальнення основних економічних показників, торгової політики, ЗЕД, інвестиційної привабливості економіки Ізраїлю і формування навичок практичного застосування теоретичних знань у розробці та оцінці ефективності міжнародного інвестиційного проекту для будівництва туристичного комплексу.

5. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити):

- проаналізувати основні економічні показники Ізраїлю;
- розкрити особливості розвитку торгової політики Ізраїлю;
- розглянути експортно-імпортну діяльність Ізраїлю;
- визначити етапи та основні напрямки іноземного інвестування країни;
- провести аналіз інвестиційної привабливості економіки, податкової системи для інвесторів Ізраїлю;

Ізраїлю;

- обґрунтувати ідею, форми та способи здійснення інвестицій для міжнародного проекту;
- установити складові інвестиції для будівництва туристичного комплексу;
- визначити суми інвестиції для інвестиційного проекту;
- розрахувати суми витрат, доходів, податків та чистого прибутку за інвестиційним проектом;
- проаналізувати показники ефективності від реалізації інвестиційного проекту.

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали, посада)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання «12» березня 2020 року

8. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Розділ 1. Економіка Ізраїлю: сучасний стан, тенденції розвитку та основні проблеми	01.04.2020	10.06.2020
2	Розділ 2. Зовнішньоекономічна діяльність Ізраїлю	15.04.2020	12.06.2020
3	Розділ 3. Розробка міжнародного інвестиційного проекту щодо створення туристичного комплексу у місті Ашдод	15.05.2020	10.06.2020
4	Подання закінченої роботи	01.06.2020	13.06.2020

Здобувач _____

Устюшков В.В.

Керівник кваліфікаційної роботи _____

Шкура І.С.

АНОТАЦІЯ

Устюшков В.В. Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту «Будівництво туристичного комплексу» у Ізраїлі.

У роботі проведено дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку економіки Ізраїлю за останні десять років. Ізраїль посідає друге місце за кількістю компаній - стартапів в світі після Сполучених Штатів. У Ізраїлі створюються максимально сприятливі умови для іноземних інвесторів. З цією метою послідовно здійснюються заходи щодо поліпшення підприємницького клімату. Це створює сприятливі умови для організації спільного підприємства. У роботі розроблено міжнародний інвестиційний проект будівництва туристичного комплексу у Ізраїлі. Наведені розрахунки потреби в інвестиційних ресурсах, обґрунтовано організаційно-правову форму створюваного підприємства, а також проведено розрахунки основних показників, які дали змогу оцінити інвестиційні привабливість запропонованого проекту.

Ключові слова: торгова політика, інвестиційний клімат Ізраїлю, NPV, термін окупності інвестиційного проекту.

SUMMARY

Ustiushkov V.V. Development and ways of implementation of the international investment project "Construction of a tourist complex" in Israel.

The work includes a research of the current state and trends of the Israeli economy over the past ten years. Israel has the second largest number of start-up companies in the world after the United States. Israel creates the most favorable conditions for foreign investors. To this end, measures to improve the business climate have been consistently implemented. This creates an enabling environment for the establishment of a joint venture. The work developed an international investment project for the construction of a tourist complex in Israel. The above calculations of the need for investment resources, reasonable organizational and legal form of the enterprise being created, as well as calculations of the main indicators, made it possible to assess the investment attractiveness of the proposed project.

Keywords: trade policy, investment climate of Israel, NPV, payback period of the investment project.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКА ІЗРАЇЛЮ: СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ.....	7
1.1. Загальна характеристика країни: соціально-економічний аспект.....	7
1.2. Аналіз розвитку економіки Ізраїлю у період 2010-2019 рр.....	12
1.3. Проблеми економічного розвитку Ізраїлю.....	20
РОЗДІЛ 2. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗРАЇЛЮ.....	24
2.1. Відносини з іншими країнами та діяльність у міжнародних організаціях.....	24
2.2. Експортно-імпортна діяльність Ізраїлю: аналіз можливостей та загроз.....	29
2.3. Інвестиційна привабливість Ізраїлю.....	40
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ЩОДО СТВОРЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ У МІСТІ АШДОД.....	46
3.1. Обґрунтування ідеї будівництва туристичного комплексу.....	46
3.2. Нормативна база реалізації міжнародного інвестиційного проекту.....	48
3.3. Розрахунок показників інвестиційної привабливості проекту будівництва туристичного комплексу.....	53
Висновки і пропозиції.....	58
Список використаних джерел.....	59

ВСТУП

Актуальність дослідження. Міжнародна інвестиційна діяльність займає особливе місце в системі сучасного міжнародного бізнесу. Адже досягнення високого рівня соціально-економічного розвитку в країні, світі не можливо без ефективної структурно-інвестиційної політики формування міжнародних економічних відносин з метою створення сприятливого інвестиційного клімату.

Основою міжнародної інвестиційної діяльності є розробка і реалізація міжнародних інвестиційних проектів. Однак, мало просто розробити проект, а потім приступити до його реалізації. Не менш, а часто і більш важливо - це провести оцінку даного проекту, тобто з'ясувати, чи принесе цей проект вигоду, чи буде він ефективний.

Привабливість міжнародного інвестиційного проекту може бути оцінена за значною кількістю факторів і критеріїв: ситуації на ринку інвестицій, станом фінансового ринку, професійним інтересам і навичкам інвестора, фінансової спроможності проекту, геополітичного фактору і т. д. Однак на практиці існують універсальні методи інвестиційної привабливості міжнародних проектів, які дають формальну відповідь: вигідно чи не вигідно вкладати гроші в даний проект; якому проекту слід віддати перевагу при виборі з декількох варіантів. Саме від уміння застосування цих методів і залежить те, наскільки ефективними будуть міжнародні інвестиційні вкладення в реальні проекти. Отже, можна зробити висновок, що тема роботи є актуальною.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є теоретичне узагальнення основних економічних показників, торгової політики, ЗЕД, інвестиційної привабливості економіки Ізраїлю і формування навичок практичного застосування теоретичних знань у розробці та оцінці ефективності міжнародного інвестиційного проекту для будівництва туристичного комплексу.

Для досягнення цієї мети було визначено наступні завдання:

- проаналізувати основні економічні показники Ізраїлю;

- розкрити особливості розвитку торгової політики Ізраїлю;
- розглянути експортно-імпорتنу діяльність Ізраїлю;
- провести аналіз інвестиційної привабливості економіки для інвесторів Ізраїлю;
- обґрунтувати ідею для міжнародного проекту;
- установити складові інвестиції для будівництва туристичного комплексу;
- визначити суми інвестиції для інвестиційного проекту;
- розрахувати суми витрат, доходів, податків та чистого прибутку за інвестиційним проектом;
- проаналізувати показники ефективності від реалізації інвестиційного проекту.

Об'єкт дослідження - розробка і реалізація міжнародного інвестиційного проекту будівництва туристичного комплексу в Ізраїлі.

Предмет дослідження - оцінка ефективності інвестицій в будівництво туристичного комплексу в Ізраїлі.

Методи дослідження. У роботі застосовуються методи дослідження: аналітичний, економіко-статистичний, використовуються основні методи економічного аналізу.

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІКА ІЗРАЇЛЮ: СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

1.1. Загальна характеристика країни: соціально-економічний аспект.

Держава Ізраїль була створена 14 травня 1948 року, коли Давид Бен-Гуріон і інші лідери сіоністів проголосили незалежність країни. Ізраїль розташований в Південно-Західній Азії, регіоні, який часто називають "Блиьким Сходом". Хоча держава Ізраїль технічно перебуває в Азії, Ізраїль також дуже близький як до Європи, так і до Африки. Його сусідами є Йорданія, Єгипет, Сирія і Ліван. Західний берег є спірною територією. Ізраїль контролює частину його території, але офіційно не претендує на нього як на частину Ізраїлю. Іншою частиною Західного берега управляє Палестинська адміністрація. Адміністрація також офіційно контролює справи у секторі Газа, проте в даний час сектор Газа контролюється ХАМАС, який Сполучені Штати та Ізраїль вважають терористичним угрупованням[1].

Територія Ізраїлю вузька і витягнута в довжину - 470 км. з півночі на південь і 135 км із заходу на схід в найширшому перетині. Незважаючи на свої незначні розміри, Ізраїль включає в себе топографічні риси цілого континенту - від лісистих пагорбів і родючих долин до степових рівнин і гірських пустель, від прибережної смуги до субтропічній Йорданської долини і Мертвого моря - найнижчої точки на Землі. Майже половину території країни займають пустелі і напівпустелі.

Сонячний - так, одним словом, можна охарактеризувати клімат Ізраїлю, хоча в період з листопада по квітень у країні періодично йдуть сильні дощі. Регіональні кліматичні умови істотно розрізняються - для приморської рівнини характерні спекотне, вологе літо і помірна сира зима; в пагорбах і нагор'ях літо

буває сухим і теплим, а зима помірно холодною, з дощем і іноді легким снігом; в долині Йордану літо сухе і спекотне, а зима приємна, і, нарешті, на пустельному Півдні днем завжди жарко, а вночі настає похолодання. Багате розмаїття рослинного і тваринного світу Ізраїлю відображає як його географічне розташування, так і різноманітність його рельєфу і клімату. Тут мешкають понад 500 видів птахів, близько двохсот видів ссавців і плазунів і 2600 видів рослин, з них 160 зустрічаються тільки в Ізраїлі. За роки незалежності в Ізраїлі були створені більше 150 заповідників і 65 національних парків загальною площею майже 1,000 кв. км.

Гостра нестача води в регіоні спонукає Ізраїль до інтенсивних зусиль щодо максимального використання наявних і пошуку нових водних ресурсів. Уже в шістдесяті роки джерела прісної води Ізраїлю були об'єднані в національну мережу, головна артерія якої, Національний водовід, доставляє воду з півночі і центру країни до посушливого півдня. При розвитку водних ресурсів особлива увага приділяється опріснення морської води, повторного використання стічних вод і засівання хмар[2].

Незважаючи на те, що Ізраїль розташований на багатому нафтою Близькому Сході, він знаменитий тим, що не володіє достатніми природними ресурсами. Економічна стабільність країни багато в чому обумовлена її передовим високотехнологічним сектором і сільським господарством, а не виробництвом сировини. Проте, Свята Земля дійсно виробляє деякі мінерали та інші речовини, корисні для сільського господарства і промисловості. Ось деякі з природних ресурсів Ізраїлю.

Мертве море є важливим джерелом калійних добрив, матеріалів, що містять калій. Калій використовується у всьому світі в якості добрива. Мертве море є також джерелом бромистого магнію, який використовується як в садівничих, так і в проти судомних препаратах. Ізраїль також виробляє фосфатні породи, що видобуваються для різних цілей в промисловості та сільському господарстві. За оцінками, в Мертвому морі знаходиться 1 мільярд тонн броду. У 2016 році в

Ізраїлі було вироблено 170 000 тон броду, тому що світовий попит на цей матеріал був як ніколи високий.

У Книзі світових фактів ЦРУ деревина вказана як один з природних ресурсів Ізраїлю, хоча Ізраїль не може широко використовувати свої лісові ресурси, тому що дерева є обмеженим ресурсом в цьому пустельному регіоні. Земля також є джерелом деякої мідної руди. Ізраїль є джерелом різноманітних глин, які знаходять багаторазове застосування. Одним з відомих експортних товарів Ізраїлю є бруд Мертвого моря, яка багата мінералами і відома тим, що підтягує і розгладжує шкіру. Іншим ресурсом Ізраїлю є пісок, який можна використовувати для виготовлення скла і для інших цілей.

Це міф про те, що Ізраїль взагалі не видобуває нафту, але його запаси настільки малі, що їх часто не варто бурити. У 2009 році країна добувала в середньому всього 10 барелів нафти в день. Для порівняння: в тому ж році Сирія добувала 368 тис. Барелів на день.

Ізраїль не виробляє алмазну сировину, але він визнаний одним з кращих ринків для огранки, торгівлі та полірування алмазів у всьому світі. Вони також спеціалізуються на діамантах, створених в лабораторіях - більш екологічному варіанті, ніж природні. Ізраїль має в своєму розпорядженні сучасні технології обробки алмазів, які використовують автоматичні полірувальні верстати і системи автоматизованого проектування.

Природний газ - один з найважливіших природних ресурсів Ізраїлю. Він приносить державі великі доходи і сприяє зростанню валового внутрішнього продукту. Одне з перших газових родовищ було відкрито в безпосередній близькості від Ашкелона, але в зв'язку з тим, що в період з 2004 по 2014 рік воно інтенсивно експлуатувалося, в даний час його запаси практично вичерпані. У 2009 році Ізраїль відкрив у Тамарі нове джерело природного газу, яке надало поштовх місцевій економіці, оскільки містить більше 7,1 трильйона кубічних футів. В даний час Ізраїль експортує природний газ переважно в Йорданію.

Орні землі є найважливішим ресурсом для Ізраїлю, оскільки в силу свого клімату і місця розташування країна володіє обмеженим сільськогосподарським потенціалом. Ізраїльський уряд заявляє, що вони можуть використовувати тільки 20% від загальної площі земель для природно відповідного сільського господарства. Але завдяки новітнім сільськогосподарським технологіям Ізраїль тепер може використовувати більшу площу землі для сільського господарства. В даний час він досягає показника продовольчої безпеки близько 95%.

У 2017 році частка сільського господарства в національному валовому внутрішньому продукті становила 2,3%, і воно було одним з основних абонентів. Більш 2,6% місцевої робочої сили були прямо або побічно залучені в сільськогосподарську промисловість. Манго і пшениця є одними з основних культур, що вирощуються в Ізраїлі.

Оскільки Ізраїль має доступ до Галілейського озера (Тиверіадське озеро) і Середземного моря, риба є одним з найбагатших природних ресурсів, якими вона володіє. У Середземному морі є багато різних видів риб які постійно є джерелом прибутку для країни. Міністерство сільського господарства заявляє, що вони отримують в середньому 3 500 тон риби в рік тільки з Середземного моря.[3]

За даними Центрального статистичного бюро Ізраїлю, станом на квітень 2019 року в Ізраїлі проживало трохи більше 9 мільйонів чоловік (це число не включає палестинців, що живуть на Західному березі, але включає ізраїльських поселенців). Єврейська громада Ізраїлю, яка налічує майже 6,7 мільйона євреїв, є найбільшою в світі. Для порівняння, 329 мільйонів людей живуть в Сполучених Штатах, з яких близько 5,7 мільйона - євреї. Більше 90% жителів Ізраїлю проживають в одному з 200 міських центрів, багато з яких були засновані ще в стародавні часи. Близько 5% ізраїльтян є членами унікальних сільськогосподарських кооперативів - киббуц і мошавів.

Столиця Ізраїлю - Єрусалим, але велика частина міжнародної спільноти офіційно не визнає Єрусалим в якості столиці Ізраїлю, і тому багато країн мають

посольства в Тель-Авіві. Однак недавно Сполучені Штати і кілька інших країн перенесли свої посольства з Тель-Авіва до Єрусалиму. Єрусалим, древня і сучасна столиця Ізраїлю, був центром національного та духовного життя єврейського народу з того моменту, як цар Давид зробив його столицею своєї держави понад три тисячі років тому. Сьогодні це розвинуте, динамічний місто, резиденція трьох гілок державної влади і самий населений урбаністичний центр країни. Тель-Авів (населення - 404 300) було засновано в 1909 році, як перше єврейське місто сучасної епохи і перетворився в центр промислового, торгового, фінансового та культурного життя Ізраїлю. Хайфа (населення - 268 200), прибережне місто, добре відоме ще з античності, як великий середземноморський порт і торгово-промисловий центр ізраїльської Півночі. Беер Шева (населення - 195 400), згадана в Біблії як кочовий табір патріархів єврейського народу, розвинулася за роки незалежності в найбільший центр Півдня Ізраїлю, забезпечуючи адміністративні, економічні, медичні, освітні та культурні потреби всього регіону. Ашдод - Це ще один середземноморський курорт. Ашдод знаходиться на місці одного з найдавніших в Ізраїлі поселень. Сьогодні Ашдод - один з найбільших портів країни з прекрасно розвиненою інфраструктурою.

Щодо державного управління, Ізраїль - це парламентська демократія, що складається з законодавчої, виконавчої та судової влади. Глава держави - Президент, функції якого в основному формальні і церемоніальні, проте він символізує єдність і суверенітет нації. Кнесет, законодавчий орган країни, являє собою однопалатний парламент з 120 членів, що працює в рамках пленарних засідань та 15 постійних комісій. Члени Кнесету обираються кожні чотири роки на загальних національних виборах. Уряд (кабінет міністрів) відповідає за управління поточними зовнішніми і внутрішніми справами держави. Уряд на чолі з прем'єр-міністром несе колективну відповідальність перед Кнесетом. Громадяни Ізраїлю голосують за партії, які посилають делегатів в Кнесет (ізраїльський законодавчий орган). Після кожних виборів лідер партії отримує завдання сформувати "коаліцію". Коаліція складається з групи політичних партій, які

об'єднуються для формування більшості в Кнесеті. Кнесет складається з 120 членів, тому для того, щоб мати більшість, коаліція повинна включати, принаймні, 61 члена Кнесету. У процесі створення коаліційного уряду лідер партії, якому доручено формування коаліції, буде вести переговори з іншими партіями і пропонувати їх лідерам міністерські посади.

У плані освіти, в Ізраїлі відвідування школи обов'язкове починаючи з п'яти років, і є безкоштовним до 18-річного віку. Майже всі діти у віці трьох і чотирьох років відвідують заклади дошкільного виховання. Ізраїльська система вищої освіти складається з університетів, що пропонують широкий круг предметів природничих і гуманітарних наук і користуються світовою репутацією в наукових дослідженнях, що дозволяє отримати академічну і професійну освіту. Високий рівень НІОКР компенсує країні майже повну відсутність природних ресурсів.

Ізраїльська система соціальних послуг спирається на законодавство, що забезпечує захист прав працюючих і широке коло комунальних послуг, в тому числі турботу про людей похилого віку, допомога батькам-одиначкам, програми для дітей та молоді, усиновлення, боротьбу з алкоголізмом і наркозалежністю. Відомство Національного страхування забезпечує всім постійним жителям Ізраїлю (в тому числі і тим, що не мають громадянства) широкий спектр посібників, до яких входять: допомога по безробіттю, по старості, у зв'язку з втратою годувальника, допомоги на дітей, прожитковий мінімум і т.п. Безпосереднє медичне обслуговування населення здійснюють чотири лікарняні каси. Середня тривалість життя в Ізраїлі оцінюється сьогодні в 83,4 року для жінок і 79,7 років для чоловіків. Дитяча смертність становить 4,0 на тисячу новонароджених. Стосовно лікарів до чисельності населення і кількості лікарів-фахівців, Ізраїль успішно конкурує з найбільш розвиненими країнами світу.

1.2. Аналіз розвитку економіки Ізраїлю у період 2010-2019 рр.

Розпочнемо з ВВП Ізраїлю (табл. 1.1), оскільки ВВП є одним із найважливіших показників розвитку економіки. ВВП - це показник, який відображає ринкову вартість усіх кінцевих товарів і послуг які призначені для безпосереднього вживання, вироблених за рік у всіх галузях економіки на території держави для споживання, експорту та накопичення, незалежно від національної приналежності використаних факторів виробництва. ВВП дозволяє оцінити динаміку економічного зростання країни. Якщо ВВП збільшується, значить, всередині країни виробляється більше товарів і послуг. Значить, за рік попит на них виріс, а разом з ним і податкові відрахування, доходи країни. Якщо ВВП зменшується, то, як правило, це свідчить про початок економічної кризи. Попит на товари і послуги падає. Доходи держави і виробників знижуються. Також розмір ВВП говорить про масштаби економіки. Країна може бути маленькою, а ВВП великим, як, наприклад, у Японії.

Таблиця 1.1

ВВП Ізраїлю з 2010 по 2019 рік

Рік	Показник млрд. доларів США
2010	233.73
2011	261.72
2012	257.44
2013	292.92
2014	310.01
2015	300.47
2016	319.38
2017	353.27
2018	369.69
2019	375
Зміни 2010-2019 рр.	+141,27

*Розраховано за даними [4]

ВВП Ізраїлю на протязі 9 років демонструє постійний ріст, окрім від'ємних значень у 2012 та 2015 роках, але загалом він збільшився на 141 млрд. доларів США, що безумовно свідчить о розвитку економіки і країни оскільки виробники товарів і послуг відраховують податки в бюджет країни. З бюджету заробітну плату отримують вчителі, лікарі і так далі, з бюджету фінансуються різні інфраструктурні проекти і соціальні ініціативи, виплачується допомога. Відповідно, чим більше виробляється товарів і послуг, тим більші доходи держави, тим більше вона може дозволити собі витратити на перераховані вище виплати для поліпшення стану та умов життя у країні. Значення ВВП Ізраїлю становить 0,31% від світової економіки.

Але ми не можемо робити висновки щодо економічного зростання країни, опираючись тільки на номінальний ВВП оскільки збільшення номінального ВВП може відображати зростання інфляції а не розвиток економіки країни. Це суперечить меті розрахунку ВВП, коли він використовується для вимірювання економічного зростання країни та порівняння його з попередніми роками або з іншими країнами з різними інфляційними поведінками. Номінальні показники не дозволяють проводити як міждержавні порівняння, так і порівняння рівня економічного розвитку однієї і тієї ж країни в різні періоди часу. Такі порівняння можна робити тільки за допомогою реальних показників (показників реального обсягу виробництва і реального рівня доходу), які виражені в незмінних (порівнянних) цінах. Отже, реальний ВВП привертає більше уваги економістів і аналітиків, оскільки реальний ВВП відображає більш правдиву інформацію на відміну від номінального (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Реальний ВВП Ізраїлю з 2010 по 2017 рік

Рік	Показник млрд. доларів США
2010	233,6
2011	244,5

2012	249,2
2013	259,4
2014	268,3
2015	276,4
2016	287,8
2017	297,4

*Розраховано за даними [5]

Показник реального ВВП Ізраїлю зростає хоч і меншими темпами за номінальний, але це підтверджує, що ріст номінального показника відбувається не тільки через інфляцію. За 7 років реальний ВВП виріс на 64,4 млрд. доларів США при тому, що в ті роки коли номінальний ВВП зменшувався (у 2012 і 2015 році) показники реального ВВП продовжували збільшуватися. Такий стабільний постійний ріст реального ВВП тільки доводить, що країна дійсно зростає з економічної точки зору.

На якість життя впливає рівень ВВП на душу населення: чим він вищий, тим, як правило, краще живуть люди даної країни (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

ВВП на душу населення з 2010 по 2019 рік (долари США)

Рік	Показник
2010	30 693
2011	33 669
2012	32 511
2013	36 309
2014	37 678
2015	35 776
2016	37 321
2017	40 541

2018	41 719
2019	42 823
Абсолютна зміна 2010-2019 рр.	+12 130

*Розраховано за даними [6]

Оскільки цей показник напряму залежить від обсягів ВВП ми не здивуємося, що показники схожі за динамікою. ВВП Ізраїлю на душу населення на протязі 9 років зростає, окрім 2012 та 2015 років і загалом збільшився на 12 тисяч доларів США.

Ще одним важливим показником є інфляція (табл. 1.4). Інфляція знижує купівельну спроможність кожної одиниці валюти, що призводить до зростання цін на товари і послуги з плином часу. Зараз особливим досягненням вважається зменшення інфляції до 4%, або навіть більше.

Таблиця 1.4

Рівень інфляції у порівнянні з минулим роком

Рік	Показник у %
2010	2.69
2011	3.45
2012	1.71
2013	1.53
2014	0.48
2015	-0.63
2016	-0.55
2017	0.24
2018	0.81
2019	0.84

*Розраховано за даними [7]

Ізраїль має дуже низький рівень інфляції, і він не перевищував 4%, а протягом 2015 та 2016 року у країні була дефляція. Такі показники безсумнівно дивують, але надмірно низька інфляція може створювати ряд небезпек. Одна з небезпек полягає в тому, що низька інфляція, що зберігається в довгостроковій перспективі, забезпечує лише невеликий буфер для протидії дефляції: якщо інфляція низька, то для того, щоб схилити економіку до дефляції, потрібний лише відносно невеликий шок. Макроекономічні наслідки дефляції добре відомі. По-перше, очікування падіння цін затримує закупівлі та інвестиції. По-друге, поєднання падіння цін на продукцію і жорсткого зниження номінальної заробітної плати завдає шкоди рентабельності підприємств і знижує попит на робочу силу. По-третє, дефляція означає, що реальний тягар номінального боргу з часом збільшується, що ускладнює погашення боргу домашнім господарствам, фірмам та уряду цієї країни.

Не зважаючи на зростання економіки в світі, рівень безробіття залишається на високому рівні. Високий рівень безробіття може нести небезпеку як для людей так і для країни в цілому. Економічні наслідки безробіття на рівні суспільства в цілому складаються в недовиробленні валового національного продукту, відставанні фактичного ВВП від потенційного ВВП. Наявність циклічного безробіття означає, що ресурси використовуються не повністю. Тому фактичний ВВП менше, ніж потенційний (ВВП при повній зайнятості ресурсів). Артур Оукен на прикладі США математично виразив зв'язок між рівнем безробіття і відставанням обсягу ВВП. Він сформулював закон, згідно з яким країна втрачає 2-3 % фактичного ВВП відносно потенційного ВВП, коли фактичний рівень безробіття збільшується на 1 % порівняно з його природним рівнем.[8] Рівень безробіття в Ізраїлі зображений в таблиці(табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Рівень безробіття в Ізраїлі з 2010 по 2019 рік

Рік	Рівень безробіття, %	Зміна за рік, %
-----	----------------------	-----------------

2010	8.48	-1.05
2011	7.14	-1.34
2012	6.86	-0.28
2013	6.21	-0.65
2014	5.89	-0.32
2015	5.25	-0.64
2016	4.80	-0.45
2017	4.22	-0.58
2018	4	-0.22
2019	3.8	-0.2

*Розраховано за даними [9]

В Ізраїлі досить низький рівень безробіття і протягом 9 років він зменшується, що безумовно свідчить про вірному курсі країни, підході і заходах для подолання проблеми у цьому напрямку оскільки показник зменшився майже в двічі, а якщо точніше, то показник з 8,48% зменшився на 4,68% до 3,8%, що є безумовно гарним показником.

А тепер розглянемо у яких секторах працює населення Ізраїлю (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Зайнятість населення по секторах у Ізраїлі у 2018 році

Економічна діяльність по секторам	Сільське господарство	Промисловість	Послуги
Зайнятість по секторах(у % від загальної зайнятості)	1.1	17.2	81.6

*Розраховано за даними [10]

Основним двигуном економіки Ізраїлю є науково-технічний сектор. Таким чином, незважаючи на обмежені природні ресурси, його обробна і сільськогосподарська галузі дуже розвинені. Найбільшим сектором економіки є послуги, на які припадає майже 80 відсотків ВВП. У сфері послуг найбільш важливими є фінанси і бізнес (28 відсотків ВВП); уряд (17 відсотків ВВП); житло (12 відсотків ВВП); торгівля, проживання та ресторани (10 відсотків ВВП); і транспорт, зберігання і зв'язок (8 відсотків ВВП). В останні роки виробничий сектор втрачає значення і на його частку припадає 14 відсотків ВВП. Туризм залишається значним, незважаючи на ізраїльсько-палестинський конфлікт. Висока зайнятість у сфері послуг притаманна розвинутим країнам, до яких Ізраїль і відноситься.

Ізраїль має диверсифіковану і технологічно розвинену економіку. В сільськогосподарському секторі зайнято близько 1% активного населення, а на його частку припадає трохи більше 1% ВВП. Основними сільськогосподарськими культурами країни є фрукти і овочі, зерно, вино, тваринництво. Країна є самодостатньою в плані виробництва продуктів харчування, за винятком зернових. Вона стала провідною агротехнічною країною, де "озеленюють" пустелю для вирощування здебільшого експортується продовольства.

Ізраїльська промисловість лідирує у виробництві хімічної продукції (Ізраїль спеціалізується на непатентованих лікарських препаратах), пластмас і високих технологій. Промисловість в цілому становить 19,4% ВВП, в ній зайнято 17% робочої сили. Численні компанії, особливо ті, які виробляють сучасні технології, скористалися можливістю отримати фінансування від Уолл-стріт і інших міжнародних фінансових центрів. Ізраїль посідає друге місце після Канади за кількістю компаній, зареєстрованих на американських фондових ринках. На частку високих технологій (аеронавтика, електроніка, телекомунікації, програмне забезпечення, біотехнології і т.п.) припадає близько 40% ВВП країни. Іншими важливими секторами діяльності є ограновування алмазів, текстильна промисловість і туризм.

Остання світова фінансова криза в 2009 році призвела до короткого періоду рецесії в Ізраїлі, проте розумна податково-бюджетна політика та регулювання в поєднанні з особливо сильним банківським сектором дозволили економіці швидко відновитися.

Ізраїль є однією з найбільш стійких і технологічно розвинених ринкових економік в світі. Його кваліфікована робоча сила і концентрація венчурного капіталу дозволяють країні лідирувати в таких інноваційних галузях, як високі технології, екологічно чисті технології і науки про життя. Також країна займає 1-е місце по забезпеченості вченими і інженерами, за кількістю стартапів на душу населення і по венчурним інвестиціям на душу населення. Протягом багатьох років Ізраїль демонструє високі середні темпи зростання. З огляду на свій невеликий споживчий ринок всередині країни, Ізраїль стратегічно повернув за межі своїх кордонів, щоб продавати свою продукцію і пропонувати свої технології. Ізраїль є інкубатором численних науково-технічних стартапів. Уряд спростив реєстрацію власності, і були змінені правила, що стосуються робочого часу в тиждень, понаднормових і відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами. Уряд пропонує субсидії іноземним інвесторам, а контроль за цінами на основні продукти харчування, медикаменти, бензин і основні банківські послуги діє вже

багато років. Ізраїль був одноголосно прийнятий в Організацію економічного співробітництва та розвитку, що означає його статус однієї з 34 найбільш розвинених економік світу.

1.3. Проблеми економічного розвитку Ізраїлю

Більшість проблем, що стоять перед ізраїльською економікою, не відрізняються від тих, з якими сьогодні стикаються інші промислово розвинені країни. Те, що робиться для вирішення цих проблем, часто є питанням політичної точки зору: В якій мірі повинна проводитися приватизація державних компаній? Яке оптимальне поєднання податкового тягаря і державних витрат, особливо в тому, що стосується соціальних послуг та соціального забезпечення? Як найкраще скоротити безробіття? Чи можуть некваліфіковані працівники підвищити свій освітній рівень, щоб мати можливість шукати більш високооплачувану кваліфіковану роботу? Чи можна зберегти традиційні рівні пенсійних виплат і виплат по соціальному забезпеченню в умовах постійно зростаючого відсотка пенсіонерів? Чи повинна державна політика надавати більшого значення скорочення нерівності в рівні добробуту або стимулювання створення багатства? Однак є проблеми, які в деякій мірі унікальні для Ізраїлю і які жоден серйозний аналіз ізраїльської економіки не може ігнорувати:

Під час другої інтифади(арабський бойовий рух, спрямований на захоплення території Палестини. Нині під словом «інтифада» найчастіше розуміють збройну боротьбу палестинських арабів проти ізраїльтян західного берегу ріки Йордан та сектору Гази (з якого Ізраїль остаточно вийшов 2005 року). Інтифада стала одним з найсуттєвіших аспектів арабо-ізраїльського конфлікту від другої половини 1980-их років та дотепер). Ізраїль став мішенню жорсткої хвилі терактів з використанням терористів-смертників, які забрали життя сотень людей. Ці напади мали прямий вплив на економіку в декількох аспектах. Туризм

скоротився до нових мінімумів. Страх перед нападами в громадських місцях скоротив витрати на розваги та харчування і викликав сильну економічну депресію в колись переповнених міських центрах. Витрати на послуги безпеки майже в кожному громадському будинку різко зросли. Негативний імідж країни за кордоном нашкодив іноземному експорту та інвестиціям. Після закінчення другої інтифади і початку відновлення світової економіки, економіка Ізраїлю знову почала зростати.[11]

Залежність від іноземної економічної допомоги іноді впливала на політичні та військові рішення Ізраїлю, однак ті, хто відповідав за економіку, постійно прислухалися до явних або неявних умов, що висувуються державами, які давали Ізраїлю в дар або в тимчасове користування іноземну валюту. Тому велика кількість поставок з Ізраїлю не можна було замовити на найдешевших ринках світу, але їх можна було отримати у постачальників з країн, які надають допомогу Ізраїлю. Арабські держави тим часом зберігають бойкот фірм, які торгують з Ізраїлем. За винятком контрабанди, Ізраїль не може купувати товари безпосередньо у своїх географічних сусідів, так само як і останні не будуть купувати їх у нього легально. Арабський бойкот спонукав ряд американських, британських, голландських і німецьких фірм припинити економічну діяльність в Ізраїлі, а страх невдоволення арабських клієнтів став важливим фактором, що відлякує деякі фірми від початку діяльності в Ізраїлі.

Рішення проголосити, що всі євреї в усьому світі мають право приїхати в Ізраїль, стало політичним досягненням, проте воно стало також і якорем, на якому міцно закріпилися зусилля по збору коштів. Готовність нової держави абсорбувати всіх євреїв часто означала, що першими в Ізраїль приїжджають небажані в соціальному плані літні або непрацюючі члени єврейських громад, в той час як молодим працездатним або заможним євреям легше емігрувати в інші країни. Нерідкі випадки, коли вони роблять це після тимчасового перебування в Ізраїлі. Економічний тягар імміграції ускладнювався не тільки відносно невеликим відсотком новоприбулих, яких можна було перетворити в корисних

членів робочої сили, а й певними неекономічними міркуваннями, що перешкождали раціональній політиці абсорбції. Побоювання, які переслідували керівників держави, полягали в тому, що значна частина іммігрантів може знову емігрувати або стати політично ворожими по відношенню до уряду. В результаті нові іммігранти отримують за величезну плату житло, предмети домашнього вжитку та інші зручності, з тим щоб протягом короткого періоду часу більшість з них мали рівень життя, який можна порівняти з рівнем життя більшості літніх жителів.

Державний контролер Ізраїлю опублікував звіт про транспортну інфраструктуру, в якому було встановлено, що незадовільний рівень планування інфраструктури протягом багатьох років є причиною сильних заторів на дорогах і переповненості поїздів і автобусів - при цьому ситуація, як очікується, тільки погіршиться. Затримки в завершенні проектів громадського транспорту привели до поганого автобусного і залізничного руху з "нестерпною" перенаселеністю для пасажирів. Ціни на житло залишаються високими. Ці високі ціни, потенційно можуть викликати політичну напруженість, так як Ізраїль, має високий рівень народжуваності. Висока ціна на житло лягає надмірним тягарем на сімейні фінанси.[12]

Десятирічне зміцнення шекеля було особливо згубним для промислових фірм, які експортують свою продукцію, особливо для низькотехнологічних і середньотехнологічних фірм, які в даний час не використовують або тільки частково використовують технології для підвищення продуктивності. Уряд також має створити національні інноваційні програми, щоб допомогти цим низько- і середньотехнологічним фірмам модернізувати свою виробничу інфраструктуру за допомогою нових технологій, і навчити працівників необхідним технічним навичкам, щоб вони могли модернізуватися. Продуктивність співробітників як і раніше низька в порівнянні з розвиненими країнами. За даними Банку Ізраїлю, продуктивність на годину в Ізраїлі в 2017 році становила трохи менше 40 доларів,

у порівнянні з майже 60 доларами в США і майже 70 доларами для в середньому 21-ї багатой країни.

Незважаючи на те, що запаси природного газу дозволяють Ізраїлю скоротити імпорту вугілля та палива і, в кінцевому рахунку, знизити витрати на електроенергію і отримати експортний дохід від продажів в сусідні країни, не всі фірми можуть отримати доступ до газу для зниження витрат на енергію. Підключення до газової інфраструктури все ще бюрократично утруднено. Витрати на інфраструктурні проекти також нижче середнього рівня, при цьому неблагополучні райони, особливо арабські ізраїльтяни, страждають від неадекватних послуг, таких як утримання доріг, озеленення та прибирання сміття. Бідність залишається широко поширеною, особливо серед арабських ізраїльтян і ультраортодоксальних євреїв, які, до середини століття становитимуть половину населення. Інтеграція цього відтиснутого на узбіччя населення має вирішальне значення.[13]

У 2010 році частка робочої сили в Ізраїлі склала 64% серед населення працездатного віку, що значно нижче середнього показника Організації економічного співробітництва і розвитку, що становить 71%. Значимість цієї цифри очевидна: багатство нації в кінцевому підсумку визначається продуктом здорового дорослого населення в межах її кордонів. Чим нижче рівень участі робочої сили, тим менше національний продукт на душу населення, що безпосередньо відображається на більш низькому рівні життя в цілому. Низьке положення Ізраїлю за цим показником зазвичай пояснюється ставленням всередині громади Харада (ультраортодоксальній), в якій багато чоловіків присвячують своє життя вивченню релігійних текстів, а не трудовий діяльності. Крім того, в арабському секторі в Ізраїлі спостерігається сильна соціальна протидія жінкам, які працюють поза домом, причому тільки одна з п'яти арабських жінок представлена на ринку праці. В силу цих факторів спільна участь в робочій силі майже напевно буде залишатися низькою. Це призводить до деяких важких питань. Відносна відсутність участі в робочій силі, як уже зазначалося,

обумовлена добровільними рішеннями, прийнятими дорослими людьми в конкретних секторах з усталеними субкультурами в Ізраїлі. Якою мірою зусилля можуть або повинні бути спрямовані на зміну такого ставлення? Чи несуть особи в демократичному суспільстві, які вирішили утриматися від роботи, відповідальність перед своїми співгромадянами, оскільки в результаті вони знижують ВВП на душу населення?

РОЗДІЛ 2

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗРАЇЛЮ

2.1. Відносини з іншими країнами та діяльність у міжнародних організаціях

Після створення держави Ізраїль в 1948 році Ізраїль став об'єктом бойкотів Ліги арабських держав і спроб дипломатичної ізоляції держави. Станом на 2020 р Ізраїль підтримує дипломатичні відносини зі 162 з 192 інших держав - членів Організації Об'єднаних Націй, а також зі Святим Престолом (Ватиканом) і Європейським Союзом, які не є його членами. Ізраїль підтримує повні дипломатичні відносини і відкриті кордони з двома зі своїх арабських сусідів, Єгиптом і Йорданією, після підписання мирних договорів в 1979 і 1994 рр. Деякі держави визнають Ізраїль як державу, але не мають з ним дипломатичних відносин. Деякі країни колись мали дипломатичні відносини з Ізраїлем, але з тих пір їх розірвали або призупинили (Болівія, Куба і Венесуела в Латинській Америці; Мавританія в Лізі арабських держав; Малі та Нігер в неарабській Африці, і Іран до Ісламської революції). Деякі з цих країн з тих пір відновили відносини. Крім того, ряд країн (всі члени Ліги арабських держав), які свого часу мали з Ізраїлем формальні економічні зв'язки (в першу чергу, торгові представництва), які не мали повноцінні дипломатичні стосунки розірвали такі зв'язки (Бахрейн, Марокко, Оман, Катар і Туніс). Тридцять одна держава - член ООН не визнає Ізраїль. В їх число входять 19 з 22 членів Ліги арабських держав: Алжир, Бахрейн, Джибуті, Ірак, Ємен, Катар, Коморські Острови, Кувейт, Ліван, Лівія, Мавританія, Марокко, Об'єднані Арабські Емірати, Оман, Саудівська Аравія, Сирія, Сомалі, Судан і Туніс. Ще 9 є членами Організації ісламського співробітництва: Афганістан, Бангладеш, Бруней, Індонезія, Іран, Малайзія, Малі, Нігер і Пакистан. До іншим країнам, що не визнає Ізраїль, відносяться Бутан, Куба і Північна Корея.

Ізраїль прагне мати хороші відносини з більшістю членів міжнародного співтовариства і встановлює дружні стосунки з якомога більшою кількістю держав. Будучи частиною азіатського континенту, Ізраїль з самого початку був зацікавлений в хороших відносинах з Китаєм і, зокрема, з Індією. У зв'язку з цим, крім Індії та Китаю, ще однією важливою азіатською країною, з якою відносини Ізраїлю розвиваються, є Японія. В останні роки відносини між двома країнами неухильно розвиваються. Співпраця між двома країнами може бути корисною, і Ізраїлю, і Японії є що виграти від розвитку відносин.

Тісна дружба зі Сполученими Штатами також є стрижнем зовнішньої політики Ізраїлю на протязі десятиліть. З моменту створення держави Ізраїль в 1948 році до іранської революції і падіння династії Пехлеві в 1979 році Ізраїль і Іран підтримували тісні зв'язки. Іран був другою країною з мусульманською більшістю, яка визнала Ізраїль суверенною державою після Туреччини. В середині 20-го століття Ізраїль здійснював велику іноземну допомогу і освітні програми в Африці, спрямовуючи туди фахівців в галузі сільського господарства, водного господарства та охорони здоров'я. Китай - одна з небагатьох країн у світі, яка одночасно підтримує теплі стосунки як з Ізраїлем, так і з мусульманським світом в цілому, і грає важливу роль у зовнішній політиці Ізраїлю в силу його глобального впливу, яке інтегрується з прагматичним економічним управлінням Ізраїлю, політичною стабільністю, а також його регіональним стратегічним значенням на Близькому Сході.

Відносини між Ізраїлем і Сполученими Штатами. Починаючи з 1960-х років Сполучені Штати дуже рішуче підтримували Ізраїль і сприяли розвитку хороших відносин між Ізраїлем і Йорданією, Ліваном і Єгиптом, не допускаючи при цьому ворожості з боку інших близькосхідних держав, особливо Сирії та Ірану. Ці відносини є дуже важливим фактором у загальній політиці уряду Сполучених Штатів на Близькому Сході, і Конгрес надає великого значення підтримці тісних і дружніх відносин з Ізраїлем.

Починаючи з 1985 р Сполучені Штати щорічно виділяють Ізраїлю майже 3 млрд доларів у вигляді грантів, причому Ізраїль є найбільшим щорічним одержувачем американської допомоги з 1976 по 2004 р і найбільшим сукупним одержувачем допомоги (142,3 млрд доларів без поправки на інфляцію) з часів Другої світової війни. Сімдесят чотири відсотки цих коштів повинні бути витрачені на придбання американських товарів і послуг. Зовсім недавно, в 2019 фінансовому році, США надали Ізраїлю зовнішню військову допомогу на суму 3,8 млрд доларів Ізраїль також користується кредитними гарантіями на суму близько 8 млрд доларів. Майже вся допомога Ізраїлю з боку США в даний час надається у формі військової допомоги, в той час як в минулому він також отримував значну економічну допомогу. Сильна підтримка Ізраїлю з боку Конгресу привела до того, що Ізраїль отримав пільги, недоступні іншим країнам.

Двосторонні відносини еволюціонували від первісної політики США, спрямованої на співчуття і підтримку створення єврейської батьківщини в 1948 році, до незвичайного партнерства, яке зв'язує маленький, але могутній з військової точки зору Ізраїль, який залежить від США в плані економічної та військової могутності, яка намагається урівноважити інші конкуруючі інтереси в регіоні, в тому числі наміри Росії. Інші стверджують, що Ізраїль є стратегічним союзником, і що відносини США з Ізраїлем зміцнюють присутність США на Близькому Сході. Ізраїль є одним з двох початкових основних союзників США, які не є членами НАТО, на Близькому Сході. Пізній республіканський сенатор Джессі Хелмс називав Ізраїль "авіаносцем Америки на Близькому Сході", пояснюючи, чому Сполучені Штати розглядають Ізраїль як стратегічного союзника, стверджуючи, що військова присутність в регіоні, пропонована тільки єврейською державою, виправдовує військову допомогу, яку Сполучені Штати щорічно надають Ізраїлю.

Крім фінансової та військової допомоги Сполучені Штати також надають Ізраїлю політичну підтримку, 42 рази використавши право вето Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй щодо резолюцій, що стосуються Ізраїлю, із

загального числа 83 рази. У період 1991-2011 років для захисту Ізраїлю було використано 15 вето з 24 в цілому. Поряд зі Сполученими Штатами, Росією та Організацією Об'єднаних Націй, Європейський союз є членом "квартету", який прагне врегулювати арабо-ізраїльський конфлікт за допомогою мирного процесу.[14]

Західна Європа - найприродніший торговий партнер Ізраїлю. Створення зони вільної торгівлі (1975 г.) з Європейським Співтовариством (ЄС) призвело до значного збільшення експорту в Європу і ще більшого зростання експорту з ЄС до Ізраїлю. Це зростання торгівлі було прискорено завдяки розвитку тісних ділових зв'язків між підприємцями та інвесторами і створення спільних підприємств, а також зусиллям по зміцненню економічних зв'язків з країнами-членами Європейської асоціації вільної торгівлі. Угода про асоціацію між Ізраїлем та Європейським Союзом, підписана в 1995 році, набула чинності в червні 2000 року, що дозволило активізувати політичний діалог, а також побудувати більш тісні економічні відносини. В середині 1990-х років Ізраїль приєднався до програм досліджень та технологічного розвитку ЄС.

У 2000-ні роки міністерство закордонних справ попереджало, що зростаючий вплив ЄС призведе до подальшої ізоляції Ізраїлю в світових справах. Після низки дипломатичних суперечок з Туреччиною і появи "Братів-мусульман" в Єгипті в 2011 році, Ізраїль протягом декількох років мав все більш недружні стосунки з цими країнами, перш ніж ситуація покращилася. Приблизно в той же період ізраїльські відносини з багатьма країнами Європи, включаючи Грецію і Кіпр в контексті Енергетичного трикутника і в Азії, в тому числі з Китаєм і Індією, покращилися, в основному завдяки зростанню економіки Ізраїлю в сфері високих технологій. Зв'язки Ізраїлю з Єгиптом покращилися після того, як "Брати-мусульмани" були відсторонені від влади там, в той час як відносини з Туреччиною з 2010 року були нерівномірними, але менш гнітючими.

У грудні 2004 року між Ізраїлем та Європейським Союзом було укладено План дій в рамках Європейської політики сусідства. У листопаді 2007 року був заснований бізнес-діалог ЄС-Ізраїль з метою сприяння взаєморозумінню і співпраці між приватними секторами сторін. У червні 2008 року Європейський союз оголосив про поліпшення своїх відносин з Ізраїлем. Відносини між Ізраїлем і країнами Центральної та Східної Європи, які були відновлені, як тільки ці країни відновили свої демократії, стають все більш тісними, особливо в таких областях, як економіка, культура, туризм і міжнародне співробітництво. Економічні угоди з цими країнами мають важливе значення, враховуючи, що багато хто з них є членами Європейського союзу або кандидатами на майбутнє членство. Оскільки до Другої світової війни ці країни були центром світового єврейства, пам'ять про Голокост є важливим фактором у відносинах з ними. Серед розглянутих питань - відновлення націоналізованої державної і приватної власності євреїв їх власникам або законним спадкоємцям

Відносини Ізраїлю з євразійськими державами (колишнім Радянським Союзом) набирають обертів, особливо в політичній, економічній та культурній сферах. Офіційні візити і нові угоди заклали міцний фундамент для розширення цих відносин. Торговельні та інвестиційні зв'язки демонструють вражаюче зростання. Понад мільйон колишніх радянських громадян, які проживають в даний час в Ізраїлі, утворюють людський міст між Ізраїлем і їх країнами походження, додаючи особливий вимір відносин. Зв'язки Ізраїлю з Російською Федерацією мають стратегічне значення з огляду на його активну участь в дипломатичному процесі на Близькому Сході (в якості члена "квартету") і в переговорах з Іраном щодо його ядерної програми.

Ізраїль продовжує зміцнювати відносини з державами Центрально-Азіатського Кавказу, де існує велика потреба в допомозі з боку МАШАВ в області охорони здоров'я, передового сільського господарства, управління водними ресурсами та боротьби з опустелюванням. Іншими важливими питаннями є

збереження єврейської спадщини в державах Євразії, увічнення пам'яті про Голокост та боротьба з антисемітизмом.

Першою міжнародною організацією, до якої приєдналося ізраїльський уряд, став Міжнародна рада по пшениці, створена в рамках програми "Четвертий пункт" на початку 1949 року. Ізраїль є членом Організації Об'єднаних Націй з 11 травня 1949 року. Ізраїль є членом багатьох агентств ООН, включаючи Управління Верховного комісара ООН у справах біженців і Продовольчу та сільськогосподарську організацію ООН. Ізраїль також бере участь в роботі інших міжнародних організацій, таких як Міжнародне агентство з атомної енергії і Всесвітня організація охорони здоров'я. У 2019 Ізраїль з США покинув Організацію Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО). В рамках ЮНЕСКО Ізраїль був членом багатьох міжнародних програм та організацій. В області науки Ізраїль є активним членом програми "Людина і біосфера", Міжурядової океанографічної комісії, Міжнародної гідрологічної програми, Міжнародного центру по використанню синхротронного випромінювання в наукових експериментах на Близькому Сході і Міжнародної програми по геонауці.[15]

У число інших відомих організацій, в яких Ізраїль є активним членом, входять рух "Освіта для всіх", Європейський центр вищої освіти, Комітет всесвітньої спадщини, Міжнародний центр з вивчення питань збереження і відновлення культурних цінностей і Міжнародна рада з охорони пам'яток та історичних місць. Відносини здійснювалися через Національну комісію Держави Ізраїль у справах ЮНЕСКО. Ізраїль приєднався до Рамкових програмах Європейського союзу з наукових досліджень і технологічних розробок в 1994 році і є членом Європейської організації ядерних досліджень, Європейської організації молекулярної біології і Європейської лабораторії молекулярної біології. З 2003 року він також є членом Банку міжнародних розрахунків. 10 травня 2010 року Ізраїль був запрошений вступити до Організації економічного співробітництва і

розвитку. Ізраїль є членом форуму НАТО "Середземноморський діалог". У 2014 році Ізраїль вступив до Паризького клубу.

2.2. Експортно-імпортна діяльність Ізраїлю: аналіз можливостей та загроз

Розпочнемо аналіз експортно-імпортної діяльності Ізраїлю з експорту за 10 років. Дані щодо експорту Ізраїлю у період 2010-2020 рр. представлено на рис. 2.1.

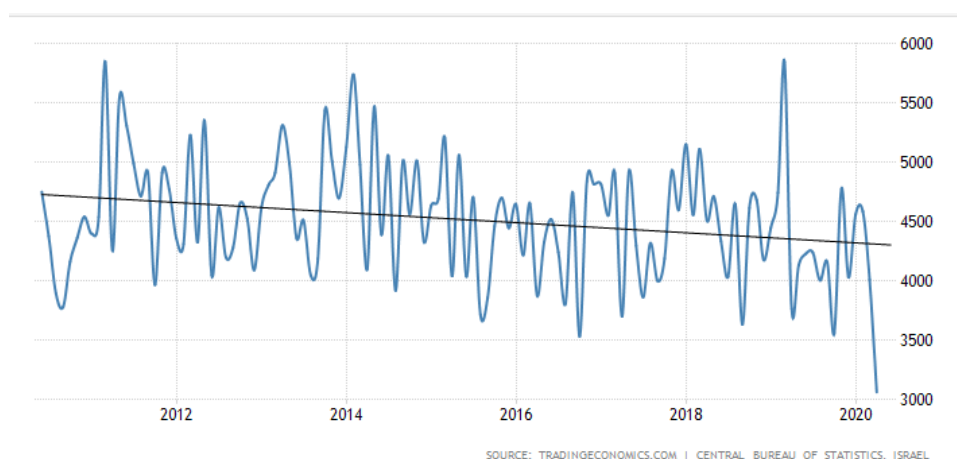

Рис. 2.1 Щомісячний експорт Ізраїлю на протязі 10 років з лінією тренда (млн доларів США) [16]

Експорт Ізраїлю за десять років має тенденцію к зниженню з 4700 млн доларів США до 4300 млн доларів США щомісячно. Зміна показника у відсотках $\approx 9,30\%$. За 10 років щомісячний експорт Ізраїлю скоротився на $9,30\%$, така тенденція безумовно знайде своє відображення в торгівельному балансі. Структура експорту Ізраїлю приведена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Структура експорту Ізраїлю за категоріями за 2018 рік

Ізраїльський експорт за категоріями	Вартість в	Структура
-------------------------------------	------------	-----------

	доларах США	експорту у %
Перли, дорогоцінні камені, метали, монети	14.85 млрд	24
Електроніка, електричне обладнання	8.52 млрд	14
Фармацевтична продукція	5.64 млрд	9.1
Оптична, фотографічна, технічна, медична апаратура	5.34 млрд	8.6
Машини, ядерні реактори, котли	4.86 млрд	7.8
Різні продукти хімічної промисловості	3.30 млрд	5.3
Пластмаса	2.93 млрд	4.7
Літаки, космічні апарати	2.21 млрд	3.6
Мінеральне паливо, масла, продукти дистиляції	1.40 млрд	2.3

Продовження табл. 2.1

Органічні хімікати	1.40 млрд	2.3
Добрива	1.30 млрд	2.1
Інструменти, пристосування, столові прибори з кольорового металу	1.24 млрд	2
Неорганічні хімікати, з'єднання дорогоцінних металів, ізотопи	902.27 млн	1.5
Зброя і боєприпаси, частини та обладнання	703.63 млн	1.1
Ефірні масла, парфумерія, косметика	546.88 млн	0.88
Їстівні фрукти, горіхи, шкірка цитрусових, дині	539.42 млн	0.87

*Розраховано за даними [17]

Якщо проаналізувати експорт Ізраїлю, то можна звернути увагу на те, що найбільший прибуток приносять товари, які потребують наявності певного високотехнологічного обладнання, знань та навичок, оскільки основним двигуном економіки Ізраїлю є науково-технічний сектор. Так найбільший прибуток країні приносить вироблення прикрас, але треба відмітити медичну та хімічну галузі. Слідом за ними їдуть електронні прилади та технологічне обладнання, оптична та

фотографічна апаратура. Також Ізраїль експортує зброю, машини та літаки і фрукти з овочами. Тобто здебільшого експорт Ізраїлю спрямований на імпорту сировини з її подальшою обробкою та продажом. Структура експорту по країнам зображена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Ізраїльський експорт по країнам за 2018 рік

Експорт з Ізраїлю по країнам	Вартість в доларах США	У %
США	16.78 млрд	29
Китай	4.79 млрд	8.3
Великобританія	4.41 млрд	7.6

Продовження табл. 2.2

Гонконг	4.19 млрд	7.2
Нідерланди	2.27 млрд	3.9
Бельгія	2.18 млрд	3.8
Індія	2.15 млрд	3.7
Туреччина	1.92 млрд	3.3
Німеччина	1.79 млрд	3.1
Франція	1.58 млрд	2.7
Швейцарія	1.36 млрд	2.3
Бразилія	1.16 млрд	2
Японія	1.14 млрд	2
Південна Корея	972.39 млн	1.7
Італія	969.98 млн	1.7
Іспанія	877.36 млн	1.5
Канада	777.56 млн	1.3

Кіпр	762.17 млн	1.3
Росія	675.19 млн	1.2
Греція	639.58 млн	1.1
Сінгапур	529.66 млн	0.91
Австралія	528.41 млн	0.91

*Розраховано за даними [18]

США є безумовно найбільшим споживачем ізраїльських товарів з відривом майже у 12 млрд доларів. Також можна побачити, що значна частина експорту їде в країни Азії та ЄС. Але з континентальної точки зору, 35,2% експорту Ізраїлю в вартісному вираженні було поставлено в європейські країни, а 31,1% було продано імпортерам в Північній Америці. Ізраїль відвантажив ще 27,8% товарів в Азію. Найменше товарів було відправлено до Латинської Америки, за винятком Мексики, але включаючи Карибський басейн (3,3%), Африки (1,2%), а потім Океанію на чолі з Австралією (1,1%).

Тепер перейдемо к аналізу імпорту до Ізраїлю (рис. 2.2).

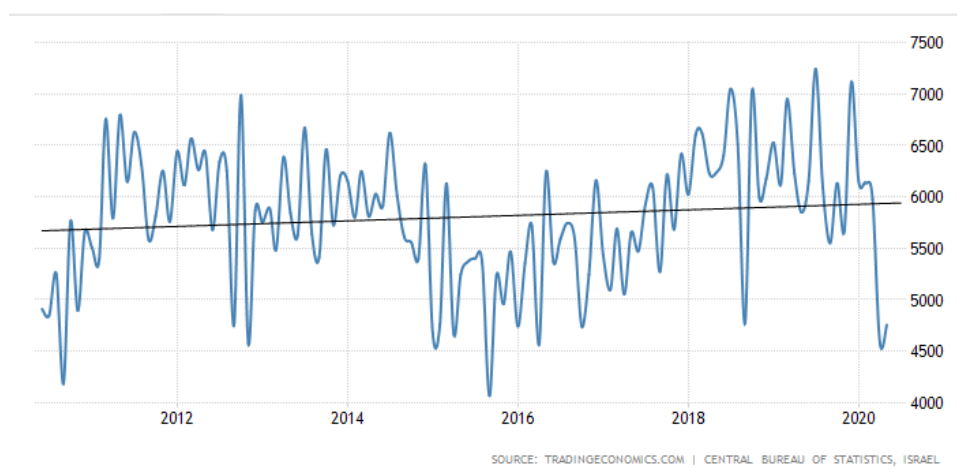

Рис. 2.2. Щомісячний імпорт Ізраїлю у період 2010-2020 рр. з лінією тренда (млн доларів США) [19]

Як можна побачити протягом 10 років щомісячний імпорт має тенденцію к незначному збільшенню і з 5700 млн доларів США збільшився до 6000 млн

доларів США. Зміна показника у відсотках= -5%. У відсотковому вираженні імпорту збільшився на 5%. Далі розглянемо структуру імпорту Ізраїлю(табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Структура імпорту Ізраїлю по категоріям за 2018 рік

Ізраїль Імпорт за категоріями	Вартість в доларах США	Структура імпорту у %
Машини, ядерні реактори, котли	9.89 млрд	13
Мінеральне паливо, масла, продукти перегонки	9.81 млрд	13
Електроніка, електричне обладнання	7.95 млрд	10
Перли, дорогоцінні камені, метали, монети	6.89 млрд	9
Транспортні засоби, крім залізничних, трамвайних	6.43 млрд	8.4
Пластмаса	2.85 млрд	3.7

Продовження табл. 2.3

Оптична, фотографічна, технічна, медична апаратура	2.63 млрд	3.4
Фармацевтична продукція	2.43 млрд	3.2
Чавун і сталь	1.73 млрд	2.3
Літаки, космічні апарати	1.68 млрд	2.2
Органічні хімікати	1.63 млрд	2.1
Вироби з заліза або сталі	1.34 млрд	1.7
Меблі, світлові таблички, збірні будівлі	1.11 млрд	1.4
Одяг, трикотаж або в'язані вироби	1.07 млрд	1.4
Зернові	925.49 млн	1.2
Різні продукти хімічної промисловості	901.50 млн	1.2

Одяг, не трикотажний і не в'язаний	797.73 млн	1
Папір і картон, вироби з целюлози, паперу і картону	760.98 млн	0.99
Деревина та вироби з неї, деревне вугілля	679.54 млн	0.89
Алюміній	647.11 млн	0.84
М'ясо та їстівні м'ясні субпродукти	572.44 млн	0.75
Ефірні масла, парфумерія, косметика	570.32 млн	0.75

*Розраховано за даними [20]

Перш за все можна побачити, що більшість категорій ті ж самі, що лідирують в експорті, найбільше всього Ізраїль імпортує обладнання, машини та сировину. Як приклад придбання сировини її обробки з подальшим продажом можна взяти перли, дорогоцінні камені, метали та монети які Ізраїль придбав за 6.89 млрд а продав на суму 14,85 млрд, хоча не всі категорії прибуткові. Окрім цього привертає увагу імпорт одягу та продуктів харчування, що свідчать о недостатній потужності національного виробництва у цих категоріях. Перейдемо до структури імпорту Ізраїлю по країнам(табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Ізраїльський імпорт по країнам за 2018 рік

Ізраїль Імпорт по країнам	Вартість в доларах США	У %
Китай	10.47 млрд	14
США	10.25 млрд	14
Туреччина	6.21 млрд	8.5
Росія	4.67 млрд	6.4
Німеччина	4.67 млрд	6.4
Бельгія	3.11 млрд	4.3
Італія	3.02 млрд	4.1
Японія	2.73 млрд	3.8

Великобританія	2.14 млрд	2.9
Індія	1.96 млрд	2.7
Швейцарія	1.83 млрд	2.5
Франція	1.67 млрд	2.3
Іспанія	1.57 млрд	2.2
Південна Корея	1.55 млрд	2.1
Нідерланди	1.46 млрд	2
Гонконг	1.34 млрд	1.8
Чеська Республіка	950.45 млн	1.3
В'єтнам	946.33 млн	1.3
Таїланд	815.73 млн	1.1
Польща	728.66 млн	1
Сінгапур	699.57 млн	0.96
Україна	671.57 млн	0.92
Ірландія	628.58 млн	0.86
Єгипет	553.94 млн	0.76

*Розраховано за даними [21]

Найбільше Ізраїль імпортує з Китаю та США. З точки зору континентальної перспективи, близько 40% від загального обсягу ізраїльського імпорту за вартістю було закуплено в європейських країнах. Азіатські торговельні партнери поставляли більше 35% імпортних закупівель Ізраїлю, в той час як 17,4% товарів були вироблені з Північної Америки. Найменше товарів було поставлено експортерами з Латинської Америки (1,8%), виключаючи Мексику, але включно з країнами Карибського басейну (1,8%), Африки (0,9%) і Океанії (0,3%), лідируючу позицію в якій займає Австралія.

Торговий баланс це дуже важливий показник, який характеризує як чистий рух товарів, так і грошову і зовнішньоторговельну політику держави. Негативний торговельний баланс говорить про те, що країна крім своїх товарів споживає і

іноземні товари. Негативний торговельний баланс в таких країнах як США і Великобританія дозволяє стримувати інфляцію і підтримувати високий рівень життя за рахунок перенесення трудомістких виробництв за межі держави. Розглянемо торговий баланс Ізраїлю (рис. 2.3).

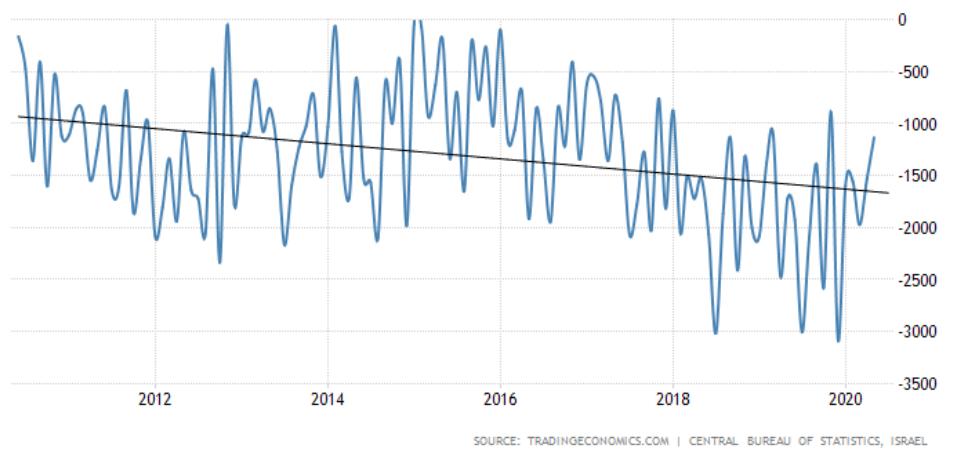

Рис. 2.3.Щомісячний торговий баланс Ізраїлю за 10 років з лінією тренда (млн доларів США) [22]

Ізраїль протягом 10 років має негативне сальдо торгового балансу. Негативний торговельний баланс говорить про те, що країна крім своїх товарів споживає і іноземні товари. Негативний торговельний баланс в таких країнах як США і Великобританія дозволяє стримувати інфляцію і підтримувати високий рівень життя за рахунок перенесення трудомістких виробництв за межі держави. Але через те, що експорт Ізраїлю має тенденцію к зменшенню а імпорт навпаки має тенденцію к збільшенню, можливо припустити, що торговий баланс Ізраїлю і надалі буде мати від'ємні показники, і вони будуть збільшуватись.

Після знайомства з країною, вивченням її основних економічних показників, структури та напрямку економіки, ознайомленням зі станом міжнародних відносин, співробітництвом і місці на світовому ринку, можна підвести підсумки і зробити макроекономічний аналіз економіки Ізраїлю з прогнозами та ризиками, що можуть його очікувати(табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Сильні та слабкі сторони Ізраїлю

Сильні сторони	Слабкі сторони
Стійке і значне зростання	Висока схильність до впливу глобальної торговельної війни
Дуже конкурентоспроможна економіка, виробництво з високою доданою вартістю, сильні НДДКР і венчурний капітал	Зростання державного боргу, збільшення бюджетного дефіциту, високі витрати на оборону
Низька інфляція і процентні ставки	Політична неоднозначність після виборів
Заохочення бізнес-середовища	Проблеми безпеки в зв'язку зі зростаючою регіональною нестабільністю
Високоосвічена робоча сила	Обмежені бюджетні ресурси, слабкі державні інвестиції, відсутність транспортної інфраструктури
Перспектива енергетичної незалежності з газовим родовищем Левіафан	Відсутність включення арабів-ізраїльтян і харедімов (ультраортодоксальних) в економіку, організована злочинність все ще впливає на півдні

*Розраховано за даними [23]

Ізраїльська економіка є дуже конкурентоспроможною і технологічно орієнтованою, що призводить до високого рівня виробництва продукції з високою доданою вартістю. Очікується, що економіка буде демонструвати стабільне зростання навколо свого потенціалу, стимульованого приватним споживанням. Поступлива грошово-кредитна політика з низьким рівнем процентних ставок по кредитах, поряд з повною зайнятістю, підтримує приватне споживання. Очікується, що рівень безробіття в 2020 році буде близьким до історичного мінімуму. Прогнозується, що інфляція залишиться в межах офіційної цільової групи в 1-3%, незважаючи на волатильність, викликану впливом певних факторів, таких як ціни на фрукти та овочі, ціни на енергоносії і вартість шекеля. Інвестиції будуть сприяти помірному зростанню в зв'язку з завершенням деяких великих інвестиційних проектів. Крім того, інвестиції в будівництво можуть мати позитивний внесок, завдяки зусиллям уряду щодо скорочення дефіциту житла за

рахунок вивільнення земель під нове будівництво. Очікується, що зростання експорту, на чолі якого стоять середньо-високотехнологічні продукти і послуги, буде ослаблено, головним чином, у зв'язку з більш низькими перспективами зростання на ключових експортних ринках, таких як Європа і США. У поєднанні з триваючим зростанням внутрішнього споживання, що стимулює попит на імпорт, очікується, що негативний внесок зовнішньої торгівлі товарами в зростання збережеться. Це показує, що ризики, пов'язані з невизначеністю в світовій економіці (торгова війна між США і Китаєм, Brexit і т.д.), можуть надати більш серйозний вплив на зростання Ізраїлю в майбутньому. Зростання заробітної плати підтримує роздрібні продажі. Очікується, що зусилля уряду щодо поліпшення транспортної, комунальної та енергетичної інфраструктури також нададуть підтримку будівельному сектору.

Експорт послуг (майже половина від загального обсягу експорту) буде сприяти профіциту рахунку поточних операцій, але зниження експорту товарів призведе до затягування торгового дефіциту. Експорт послуг, як очікується, буде стимулюватися сектором ІКТ, хоча уповільнення в Європі, яка поглинає близько третини ізраїльського експорту, буде являти собою проблему для експортерів. Більш того, будь-яке зростання напруженості в торгівлі негативно позначиться на експорті товарів Ізраїлю з подальшим уповільненням попиту з боку Китаю, а також США. Позитивне сальдо за рахунком поточних операцій формується також за рахунок переказів від діаспори і уряду США, а доходи від інвестицій за кордоном врівноважуються грошовими переказами від іноземних громадян, які працюють в Ізраїлі. Очікується, що доходи від туризму, які досягли майже 4 млрд доларів США за перші вісім місяців 2019 року, також підтримають позитивне сальдо за рахунком поточних операцій. Ставлення потоку прямих інвестицій до ВВП з 2017 року знизилося приблизно на 5%. Прямі іноземні інвестиції і позитивне сальдо за рахунком поточних операцій протягом більше десяти років дозволили центральному банку акумулювати валютні резерви, які за станом на жовтень 2019 року склали 121 млрд. Доларів США (майже в три рази більше

короткострокового зовнішнього боргу). У той час міжнародна інвестиційна позиція Ізраїлю, що є нетто-кредитором решти світу, становила 146,4 млрд. Дол. Валовий зовнішній борг країни, що становить 25% від ВВП, не представляє собою проблеми.

Збільшується дефіцит бюджету, але залишається сильна зовнішня позиція. Дефіцит бюджету зростає. В результаті цього збільшується державний борг. Незважаючи на те, що економічне зростання має підтримувати податкові надходження, нові вибори затримують реалізацію заходів, необхідних для того, щоб зробити фіскальну політику менш поступливою. Ізраїль знову провів парламентські вибори у вересні 2019 року, після того як дострокові вибори в квітні не дали результатів. Проте, за даними вересневого опитування, "Лікуд" отримав 32 місця, а "Синьо-білі" - 33 місця в 120-місцевому парламенті. Обом партіям не вдалося отримати шістдесят одне місце, необхідне для більшості, головним чином через дуже роздробленого парламенту і низького виборчого порогу в 3,25 відсотка. Фрагментарність політичної сцени є ризиком для політичної стабільності. Політична невизначеність може підштовхнути інвесторів до того, щоб призупинити свої інвестиційні проекти до формування нового уряду. Із зовнішнього боку, постійні конфлікти з Палестиною представляють собою постійну небезпеку ескалації насильства. Поляризація суспільства і зрушення політичної системи роблять мирне врегулювання з палестинцями вкрай малоймовірним. Мирний процес стикається і з проблемами з палестинського боку. Напруженість у відносинах з Іраном також буде як і раніше становити небезпеку.

2.3. Інвестиційна привабливість Ізраїлю

У випадку з Ізраїлем ми розпочнемо з політичних умов, оскільки фактори, що надавали країнам переваги при залученні іноземного капіталу раніше були прибутковість та масштаб ринку, а зараз інвестори віддають перевагу більше тій країні, що має стабільність та перспективи у подальшому розвитку, і саме уряд країни має підтримувати стабільність та стимулювати подальший розвиток. Зараз у Ізраїлі стабільності нема, країна пережила політичну кризу у 2019, суспільство поділено на умовні “племена”, у кожного з яких є своя партія, у цей час в країні постійні сутички за територію (Арабо-ізраїльський конфлікт) та воєнні сутички, у 2012 конфлікт у секторі Газа, а у 2018 Ізраїль стояв на порозі війни з Палестиною. І на мою думку це нажаль є найважливішою проблемою Ізраїлю та великим ризиком для інвесторів. Щодо перспектив, то загальна стратегія ізраїльської міжнародної торгівлі, полягає в підписанні якомога більшого числа угод про вільну торгівлю, для того щоб полегшити експорт ізраїльської продукції по всьому світу, а також розвивати і зміцнювати конкурентоспроможну економіку всередині країни. Зараз Ізраїль та Україна знаходяться у процесі створення зони вільної торгівлі. Також до політичних умов як показник хочу віднести рейтинг країн світу по рівню економічної свободи, бо цей індекс визначає економічну свободу, як “відсутність урядового втручання або перешкоджання виробництву, розподілу і споживання товарів і послуг, за винятком необхідної громадянам захисту і підтримки свободи як такої”. Станом на 2020 рік Ізраїль відноситься до країн з переважно вільною економікою (що набрали від 70 до 80 балів). Показник економічної свободи Ізраїлю становить 74,0 бала, Його загальний бал збільшився на 1,2 бала, при цьому помітно підвищився бал за чесність уряду. Ізраїль займає 2-е місце серед 14 країн регіону Близького Сходу і Північної Африки, і його загальний бал набагато вище середніх регіональних і світових показників. Наприклад Україна відноситься до країн з переважно невільною економікою (що набрали від 50 до 60 балів).

Оскільки Ізраїль має в своєму розпорядженні досить обмежений і невеликий внутрішній ринок і відчуває брак природних ресурсів, економіка в значній мірі залежить від міжнародної торгівлі, і на імпорту і експорт товарів та послуг припадає значна частина валового внутрішнього продукту, тому ізраїльська економіка характеризується імпортом сировини з подальшою обробкою і експортом готової продукції з ізраїльською доданою вартістю, а це є гарними умовами для підприємств які орієнтовані на виробництво та продаж товарів у країні та за її межами, оскільки такі показники свідчать о достатній наявності посередників, страхових та транспортних компаній, постачальників і банків. Валюта Ізраїлю це ізраїльський новий шекель, він є вільно конвертованою валютою, і на сьогоднішній день його курс становить 0,28 доларів США. За останні 10 років рівень інфляції не підіймався вище 5%(рис. 2.4).

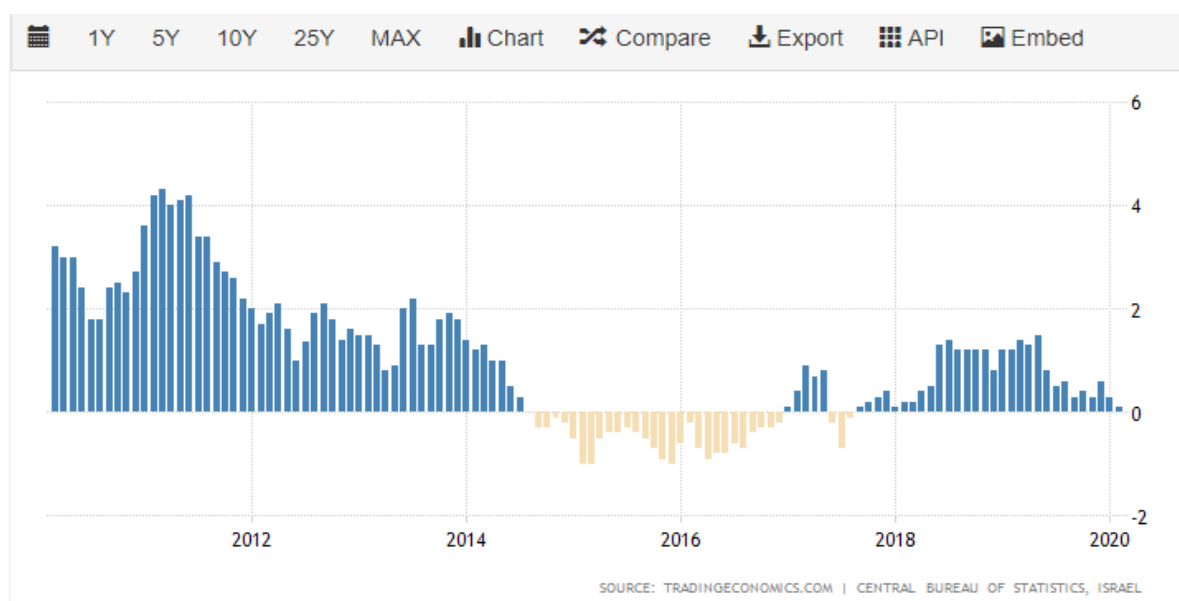

Рис. 2.4 Рівень інфляції ізраїльського нового шекелю за 2010-2020 рік (у %)[24]

Зараз особливим досягненням вважається зниження інфляції до 4% в рік або навіть нижче, але якщо разом зі зниженням інфляції зменшується процентна ставка по кредитам, є і інша сторона монети, бо такий низький рівень інфляції може стати проблемою для компаній, які потребують інвестицій. Тобто головне не номінальна ставка, а реальна, яка розраховується як номінальна ставка мінус очікувана інфляція. Наприклад очікувана інфляція складає 10% і кредитна ставка

також 10%, то компанія буде очікувати отримати на 10 % більше прибутку у наступному році виключно за рахунок росту цін на свою продукцію, без збільшення об'ємів продажу, у підсумку це збільшення виручки може піти на погашення проценту і кредит вийде в 0. Також розвинуті держави остерігаються дефляції(наприклад Японія зіткнулася з проблемою дефляції що сильно вплинуло на її економіку оскільки вона є експортно орієнтованою країною, як і Ізраїль в певній мірі), тому що при дефляції в країні ставку нижче 0 опустити неможливо, і так можна втратити можливість стимулювати економіку країни. В той час як збільшення інфляції їде на користь експортерам, роблячи їх товар на ринку більш конкурентоспроможним та більш прибутковим (наприклад Китай, який навмисно знижує курс юаня для отримання більшої вигоди від експорту). Середня ставка по кредитах у Ізраїлі становить- 3,49% (рис. 2.5), мінімальна- 3,39%.

Рис. 2.5. Середня ставка по кредитах у Ізраїлі 2017-2020 рік[25]

Як ми бачимо(Рис. 2.4. та Рис. 2.5.) у 2017 році шекель 3 місяці не мав інфляції, але ставка у банках не опустилася нижче 3%. Зараз через 2 основні банки в Ізраїлі проходить 60% всіх грошових операцій.

В кінці січня стан ізраїльської економіки виміряли за допомогою індексу Big Mac, і Ізраїль увійшов в шістку найдорожчих країн світу. Згідно з даними індексу на 2020 рік, шекель по відношенню до долара недооцінений на 13,3%. Ще

треба звернути увагу до рейтингу "Doing Business 2020" Ізраїль посів 35 місце зі 190 країн (рис. 2.6).

Рис. 2.6. Результати Ізраїлю у рейтингу Doing Business 2020[26]

Податкова система Ізраїлю є однією з найсуттєвіших переваг. В Ізраїлі податок на додану вартість з 2016 року становить 17%, а податок на прибуток підприємства з 2018 року 23%. Надходження від податку на прибуток підприємств є важливим джерелом доходу для уряду Ізраїлю.

Тепер перейдемо до людського капіталу. За даними Організації економічного співробітництва та розвитку за 2017 рік, Ізраїль посідає третє місце за рівнем освіти. Дані показують, що 50,9% ізраїльтян в цільовій віковій групі з 25-64 років мають вищу освіту. У доповіді наголошується, що ізраїльтяни-євреї вступають до коледжу в більш пізньому віці, ніж більшість західних колег, оскільки більшість з них служать в армії два роки після закінчення середньої школи.

Середня заробітна плата на протязі 5 років збільшувалась і зараз становить 10 900 шекелів 9 500 у 2015 р. (рис. 2.7). А мінімальна заробітна плата починаючи з 2018 року становить 5 300 шекелів. Аренда магазинів, складів, приміщень в середньому від 2500 до 10 000 шекелів.

Рис. 2.7. Рівень середньої заробітної плати у Ізраїлі за 5 років[27]

Кожна країна має свої особливості. По-перше, хочу відмітити мову, офіційна мова- Іврит, арабська мова володіє особливим статусом, але велика частина населення володіє російською та англійською мовою через велику кількість туристів, які щорічно відвідують країну бо Ізраїль відомий тим, що є місцем народження двох основних світових релігій - іудаїзму та християнства. Туризм в Ізраїлі є одним з основних джерел доходів населення країни, і в 2017 році в країну прибула рекордна кількість туристів - 3,6 мільйона чоловік. Також Ізраїль називають країною стартапів.

Дивлячись з політичної точки зору, торгова політика Ізраїлю з розширення експорту та створення якомога більшої кількості зон вільної торгівлі, при цьому розвивати і зміцнювати конкурентоспроможну економіку у свої країні, є привабливою перспективою для компаній. Але в країні немає стабільності, що означає про ризики для підприємств, на які не кожний готовий піти. З економічної точки зору необхідно відмітити, що ізраїльський новий шекель це вільноконвертована валюта, курс якої тримається майже на одному рівні близько 10 років, а на протязі 2-х років відбувалася дефляція валюти, а якщо до цього ще додати той факт, що по паритету купівельної спроможності(індекс біг мак)

валюта є недооціненою, то у майбутньому курс може почати укріплюватися через велику частку експорту у ВВП, яку вона і надалі буде намагатися збільшити. Але зараз курс стабільний, інфляція низька, а разом з нею і середня кредитна ставка, що є привабливим для компаній. Окремо хочу відзначити рівень освіченості населення, що свідчить о наявності спеціалістів з різних напрямків та професій. Не треба забувати про клімат, культуру релігію та традиції населення, а також окремо туризм, що може стати додатковим джерелом доходу. Також необхідно взяти до уваги результати рейтингу Doing Business в якому країна у 2018 року займала 54 місце, і за рік перейшла на 35. Це свідчить, що в Ізраїлі є всі умови для ведення бізнесу або його інвестування. Ґрунтуючись на цій інформації можна сказати, що Ізраїль хоча і має серйозні недоліки є привабливим для інвестицій, не дарма його називають країною стартапів.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ЩОДО СТВОРЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ У МІСТІ АШДОД

3.1 Обґрунтування ідеї будівництва туристичного комплексу

Ізраїль щорічно відвідує значна кількість туристів, у 2017 році вона дійшла рекордних значень, його відвідало близько чотирьох мільйонів туристів. Цих показників Ізраїль зміг досягнути через дві причини: пляжний напрямок для відпочинку через доступ до Середземного та Мертвого моря; достаток пам'ятників історії, релігії та архітектури. І завдяки ним напрямок туризму буде і надалі розвиватися у країні, та приваблювати все більшу кількість людей.

Ідея проекту заключається у будівництві туристичного комплексу у місті Ашдод, який буде складатися з п'яти двох етажних котеджів, декількох альтанок та невеликого будинку для робітників. Ми надаємо перевагу саме котеджам, а не великому готелю оскільки, як правило, великі готелі будуються довго, якщо не сказати прямо - роками. Ми можемо потрапити в будівельну кабалу, яка триватиме вічність. За ці гроші, можна побудувати невеликий, комфортабельний котедж. Для дерев'яних будинків фундамент на гвинтових палях виконується за один-два дні, а за півтора-два місяці зводиться будинок в тепловому контурі(тепловий контур будинку - це фундамент, стіни, утеплена покрівля та вікна). Ще однією причиною, є наявність цих самих великих готелів у місті, і змагатися з ними у наданні однакових послуг буде важко.

Котеджі будуть побудовані під ключ, вартістю 4000 шекелів за 1 квадратний метр (далі м2). Розмір одного будинку буде складати 60 м2. Сполучений варіант туалету з душовою кабіною, займає всього 5-6 м2. Для звичайної спальні, підійде витягнуте планування метражу близько 20 м2. Кухня

займе близько 12 м² і зал 20 м². Але оскільки котедж двоповерховий то площа складе 120 м². Для того щоб зекономити і бюджет і місце, котеджі будуть двох'ярусними з поділом на 2 сім'ї, що дозволить нам зекономити до 30% від загальної вартості, завдяки загальній стіні і комунікаціям. Після цього в них буде зроблено ремонт. І тільки після цього будинок будуть обставляти меблями та всім необхідним для комфортного проживання. Будівництво нашого туристичного комплексу триватиме 18 місяців.[28]

Окрім того що ми отримуємо основний прибуток під час туристичного сезону, через те що котедж має всі необхідні умови для життя, ми можемо отримувати прибуток не тільки під час туристичного сезону, а й на протязі всього року, завдяки тому, що у котеджі є всі умови для комфортного життя і вони підходять для оренди та для постійного місця проживання. Туристичний сезон у Ізраїлі, це вся осінь і період з кінця лютого до травня. В цей час сюди спрямовується велика частина туристів, намагаючись уникнути літньої спеки і зимових дощів. А ось низький сезон в Ізраїлі якраз припадає на зиму і літо. Ціни в цей час відчутно знижуються. Тому ціни будуть мати плаваючий характер і будуть збільшуватись під час туристичного сезону, але після закінчення туристичного сезону вони будуть зменшуватись.

Ще потрібно відмітити, що земля в Ізраїлі дуже дорога, у середньому 100 м² землі коштують приблизно 50000 доларів США. І такі гроші вимагають за шматок землі на якому навіть трава погано росте, але ці ціни спеціально утримують на такому рівні оскільки це вигідно як для держави, так і для банків. Друге питання, про ціну житла в Ізраїлі, полягає в тому, що воно неймовірно дороге, одна квартира у Тель-Авіві коштує 3 млн шекелів, за ці гроші ми купуємо землю у Ашдоді 400 м², оскільки ціни на землю в Тель-Авіві занадто завищені та будуємо п'ять котеджів під ключ за майже ті й самі кошти за які продають одну квартиру.

Тому можна віднести до плюсів нашого проекту те, що якщо ми будемо незадоволені прибутком від діяльності підприємства, ми можемо продати ці

котеджи у якості постійного житла і отримати прибуток більший ніж наші вкладені інвестиції, оскільки ринок нерухомості в Ізраїлі переповнений пропозиціями з великими і дорогими котеджами та віллами, які дуже складно продати. Вартість таких будівель часто досягає собівартості, і по суті, власники відбивають в кращому випадку, витрати на будматеріали. В той час як в нашому випадку ми пропонуємо комфортне житло з усім необхідним площею 60 м², яке можемо продати за привабливою ціною для покупців, як фізичне лице, переоформивши нерухомість із власності компанії на себе, при цьому при продажі сплативши по дохідний податок, або можемо продати корпоративні права компанії через акції, або напряду іншій компанії. Через проблеми з завищеною вартістю житла в Ізраїлі наша пропозиція буде конкурентоспроможною на ринку нерухомості.

3.2. Нормативна база реалізації міжнародного інвестиційного проекту

Головне, з чого варто почати цю тему - бізнес в Ізраїлі не дає іноземцям ніяких додаткових преференцій щодо процедури відвідування Ізраїлю або термінів перебування в країні. Нерезидент, який володіє бізнесом в Ізраїлі, відвідує країну або по візі, або за умовами безвізового режиму, в залежності від країни його громадянства. Бізнес в Ізраїлі, як і будь-які види інвестицій, не дають іноземцю перспектив отримання ізраїльського громадянства. Право на громадянство Ізраїлю мають чотири групи людей: євреї, а також подружжя, діти і внуки євреїв. Іноземцю, щоб зареєструвати бізнес в Ізраїлі, необхідний представник-резидент. Це може бути, як фізичне, так і юридична особа. Громадянин Ізраїлю виконує роль гаранта перед податковими органами за подачу податкової звітності та сплату податків з бізнесу іноземця.

Отже, законами Ізраїлю визначені такі форми ведення бізнесу: індивідуальний підприємець, компанія (відкрите чи закрите акціонерне

товариство, ТОВ), філія (або представництво), партнерство, кооператив і т.п. Але, незважаючи на різноманіття можливих варіантів, бізнес в Ізраїлі переважно реєструють у формі індивідуального підприємця (есек патур, есек мурше) або в якості компанії з обмеженою відповідальністю (Хевра баам).[29]

Оскільки Есек Патур і Есек Мурше може оформити тільки той іноземець, який перебуває в процесі отримання ізраїльського громадянства. Наприклад, через ступінчасту процедуру легалізації подружжя. Хевра Баам або фірма у формі ТОВ (Ltd) доступна для реєстрації іноземцям, у яких не передбачається ізраїльського паспорта. Для відкриття ТОВ (Ltd) іноземцю також потрібен гарант-резидент. Це може бути, як фізичне, так і юридична особа. А оскільки отримання громадянства Ізраїлю у наш план не входить ми будемо реєструвати підприємство в якості компанії з обмеженою відповідальністю (Хевра баам).

У ролі гаранта може виступати фізична особа. До речі, ізраїльтянинові, не обов'язково займати в компанії яку-небудь посаду або входити до ради директорів. Ізраїльтянин-гарант не бере участі в прийнятті рішень та управлінні бізнесом, не бере участі в розподілі прибутку та інших процесах фірми. Але він відповідає за своєчасну, коректну та повну сплату податків фірмою. Для податкових органів Ізраїлю саме громадянин Ізраїлю є 100% власником даного бізнесу і несе відповідальність всім своїм майном. Даний факт значно ускладнює пошук гаранта-резидента, якщо це не дуже-дуже близький родич.

Всі форми ведення бізнесу реєструються через відкриття справи в трьох інстанціях:

- в Управлінні з податку на додану вартість (Маам) юридична особа отримує свідоцтво та реєстраційний номер, а також отримує можливість замовляти і видавати квитанції.
- в Управлінні Прибуткового податку (Мас Ахнас) встановлюється розмір податкової ставки, періодичність та обсяги звітності, спосіб ведення бухгалтерського обліку. Якщо, щоб відкрити компанію, підприємець заручиться

підтримкою досвідченого аудитора, то він може домогтися пільгових умов, аж до повного звільнення від податків на перший рік. Надалі податок нараховується за підсумками звітності, в залежності від прибутковості.

-в Службі національного страхування (біту Леумі) встановлюється розмір страхових внесків, які в майбутньому дозволять підприємцю і його співробітникам претендувати на пенсії, різні допомоги та інші соціальні гарантії. Кожен ізраїльтянин, на підставі внесків до цієї організації, після досягнення певного віку, починає отримувати допомогу по старості з надбавкою за стаж. Страхування також важливо в разі настання інвалідності або тривалої тимчасової непрацездатності. Сума виплат залежить від прибутку і рівня зайнятості в бізнесі, вона коригується щорічно.

Для індивідуального підприємця (есек патур, есек мурше) на цьому реєстрація бізнесу завершується. Далі в ці ж органи подається періодична звітність і через них сплачуються в казну податки. До речі, звітність обов'язкова навіть в періоди, коли ваш бізнес простоював і не приносив дохід, інакше неминучий порядна штраф.

На відміну від індивідуального підприємця (есек патур, есек мурше), реєстрація компанії (Хевра баам) має два етапи. Спочатку в державний орган при Міністерстві юстиції Ізраїлю під назвою «Реєстратор компаній» (рашам хеврот) подається спеціальний пакет документів (інформація про власників і ТОП-менеджменті, статут компанії та інші дані), а також оплачується мито за відкриття компанії в розмірі 2600 шекелів (на 2017 рік), плюс послуги адвоката близько 1000 шекелів. Далі, за аналогією з індивідуальним підприємцем, відкриваються справи компанії в трьох податкових інстанціях, з подальшою звітністю і сплатою податків. Плюс, ваша фірма буде щорічно відраховувати фіксовану суму податку (агра) в «Реєстратор компаній»[30].

Оскільки ми не маємо в країні нікого, хто може і захоче стати нашим гарантом, нам доведеться звернутися в спеціалізовану трастову компанію.

Трастові компанії створюються адвокатами та аудиторами. У них зазвичай серйозно опрацьована і документально прописана юридична база співробітництва ізраїльської сторони і нерезидента. Вартість відкриття і ведення бізнесу через трастову компанію може починатися від 1000 шекелів на місяць і досягати декількох тисяч доларів, в залежності від набору функцій, покладених на трастову компанію, оборотів даного бізнесу і маси інших факторів.

При виборі трастової компанії для нас є дуже важливими декілька рішень: По-перше, правильно вибрати партнера і переконатися, що він раніше не мав жодних проблем з податковими органами. По-друге, чітко визначити відповідальність сторін. Третє, переконатися, що ваш бізнес «потягне» гонорари ізраїльського гаранта. В ідеалі, трастова компанія бере на себе повністю всі процеси по відкриттю фірми: від реєстрації в «Реєстратора компаній» (рашам хеврот), відкриття окремої юридичної рахунки в банку (до речі, дуже складний і довгий процес для нерезидента, якщо робити це самотійно), а також відкриває нову справу в податкових органах. Далі трастова компанія забезпечує іноземному бізнесу ізраїльську юридичну адресу, кореспонденцію з податковими та іншими державними органами, в тому числі на івриті, підготовку і подачу податкової звітності. При необхідності, професійне представництво в податкових органах та дотримання інших вимог до бізнесу в Ізраїлі.

Відкрити Хевра баам можна і самотійно, але відповідно до закону його щорічна звітність повинна бути завірена Рое хешбон[31]. Ми будемо вибирати одного фахівця і для бухгалтерських задач, і для заповнення звітності. Персональний аудитор, який добре знає роботу вашої компанії з відкриття, зможе запропонувати ефективні моделі ведення бухгалтерії, допоможе правильно оптимізувати оподаткування, словом, заощадить час і гроші компанії. Відповідно до Закону про компанії кожен Хевра баам зобов'язаний щорічно складати фінальні фінансові звіти та надавати їх незалежному аудитору для перевірки. Також тільки Рое хешбон має право завіряти щорічні податкові звіти для Хевра беам. В ідеалі коли ми будемо відкривати ТОВ ми будемо використовувати

послуги трастової компанії і у майбутньому ми можемо скласти угоду про те, що вона буде займатися нашою податковою звітністю та бухгалтерським обліком. Ми витратимо 7000 шекелів на послуги трастової компанії при створенні компанії, і після початку діяльності підприємства ми будемо виплачувати 12000 шекелів щомісячно за послуги які вони будуть нам надавати. Це рішення обумовлено тим що оподаткування в Ізраїлі має свої особливості і краще знайти постійного партнера який розуміє і розбирається в системі оподаткування оскільки серйозні штрафи загрожують не тільки за «сіру» оптимізацію податків, а й за елементарні помилки і неточності. Такий підхід дозволить компанії налагодити гарні постійні відносини з трастовою компанією та не натикатися на підводні камені в системі оподаткування і не тратити час на пошук різних необхідних спеціалістів.

Перелік основних податків для юридичних осіб[32]:

- Корпоративний податок - Становить сьогодні 23% і сплачується фірмою після вирахування витрат з її доходів;
- Податок на дивіденди - від 25 до 32%;
- ПДВ - 17%;
- Прибутковий податок(подохідний з громадян) - прогресивна ставка від 10 до 50%;
- Фонди соціального страхування - від 3,5 до 17,5%.

З цих податків ми будемо сплачувати всі окрім податку на дивіденди. Існує спеціальна шкала, яка має назву прогресивної, тобто зі збільшенням доходів збільшується відсоток прибуткового податку. Наприклад, якщо заробітна плата не перевищує 1952 шекелів або 487 доларів США, то прибутковий податок з неї стягується в розмірі 10%, якщо заробітна плата перевищує 1950 шекелів і не більше 3890 шекелів - прибутковий податок стягується в розмірі 20%, заробітна плата більше 3890 шекелів і не перевищує 10 тисяч 250, то прибутковий податок в

Ізраїлі вже 30%. Збільшується зарплата від 10 250 шекелів і не більше 18590 - прибутковий податок збільшується до 45%, якщо доходи громадянина Ізраїлю перевищують суму 18590 шекелів на місяць, прибутковий податок - 50%, тобто держава стягує податок - половину заробленої суми. Прибутковий податок утримується роботодавцем при нарахуванні заробітної плати найманому працівникові і 15 числа кожного місяця сплачується в державну казну. Приватні підприємці оплачують податки самостійно.

3.3. Розрахунок показників інвестиційної привабливості проекту будівництва туристичного комплексу

Розпочнемо з розрахунку обсягу необхідних інвестицій:

Для інвестиційного проекту нам необхідно придбати землю. Організувати будівництво котеджів під ключ обійдеться нам 4000 шекелів за 1 м². У нас 5 двох'ярусних котеджів загальною площею 600 м²., Але завдяки спільній стіні та комунікаціям ми економимо 25% від загальної вартості. Після цього в котеджах буде проведений ремонт з обстановкою меблів та технікою. Також нам треба побудувати невеликий будинок для працівників та облаштувати сад з зоною відпочинку. Ще нам необхідні інвестиція для реєстрації та рекламу компанії.

Інвестиції = $175000 \cdot 4 + (4000 \cdot 600) \cdot 0,75 + 160000 \cdot 5 + 40000 \cdot 5 + 150000 + 30000 + 7000 + 2600 + 1000 + 80000 = 3\,770\,600$ шекелів (табл. 3.1).

Таблиця.3.1

Початкові інвестиції у проект

Назва	Ціна, шекелів
Земля 400 м ²	700 000
Будівництво	1 800 000
Ремонт	800 000

Меблі та техніка	200 000
Будинок для працівників	150 000
Сад та зона відпочинку	30 000
Оформлення бізнесу	10 600
Реклама	80 000
Всього	3 770 600

*Складено автором за результатами власних досліджень

Далі розрахуємо наші щомісячні витрати:

-електрика 180 шекелів за кожний номер;

-вода 150 шекелів за кожний номер;

-заробітна плата працівникам:

1)Адміністратор-9000 шекелів(+30% прибутковий податок та 10% у фонд соціального страхування) ;

2)Прибиральниця-7000 шекелів(+30% прибутковий податок та 10% у фонд соціального страхування).

-Охорона 2500 шекелів;

-Бухгалтерський облік та аудит(аутсорсинг) 12000 шекелів;

-дрібні витрати 1000 шекелів;

-амортизація[33]:

1)Меблі та побутова техніка =40 000/5/12=666 шекелів;

2)Сад та зона відпочинку = 30 000/15/12=166 шекелів;

3)Котеджів= (2 400 000+ 800 000) /20/12=13 333 шекелів;

4)Будинку для працівників= 150 000/20/12=750 шекелів.

Витрати=180*11+150*11+9000+9000*0,4+7000+7000*0,4+2500+12000+1000
+666+166+13 333+750=56 445 шекелів(табл. 3.2).

Таблиця.3.2

Основні статті поточних витрат за проектом

Назва	Ціна, шекелів
Електроенергія	1980
Вода	1650
Заробітна плата	16 000
Виплати у фонд страхування та оплата прибуткового податку	6400
Охорона	2500
Бухгалтерський облік(аутсорсинг)	12 000
Амортизація	14 915
Інші дрібні витрати	1000
Всього	56 445
За рік	677 340

*Складено автором за результатами власних досліджень

Наш прибуток буде змінюватися, оскільки під час туристичного сезону ми будемо підвищувати ціни до 800 шекелів у день, і ми очікуємо, що 70-80% кімнат будуть зайняті. В той час коли туристичний сезон буде закінчуватись, ми будемо знижувати ціну до 600 шекелів, ми очікуємо наповненість у 50-40%. Тобто за рік ми маємо 182 робочі дні, коли ціна буде 800 шекелів а у інші 182 дні вона буде складати 600 шекелів.

$$\text{Річний прибуток} = 800 * 8 * 182 + 600 * 5 * 182 = 1\,710\,800 \text{ шекелів}$$

Таблиця.3.3

Обчислення показників прибутку

Індикатори	Рік	
	0	1
Інвестиції	3770600	-
Дохід	-	1710800
ПДВ	-	290836
Витрати	-	677340
База для корпоративного податку	-	742 624
Корпоративний податок	-	170803
Чистий прибуток	-	571821

*Складено автором за результатами власних досліджень

Податок на додану вартість у Ізраїлі складає 17% і дорівнює
 $=1710800 \cdot 0,17 = 290836$ шекелів.

Витрати $= 56\,445 \cdot 12 = 677\,340$ шекелів.

Корпоративний податок 23% сплачується фірмою після вирахування витрат з її доходів $= 742\,624 \cdot 0,23 = 170\,803$ шекелів.

Чистий прибуток $= 742\,624 - 170\,803 = 571\,821$ шекелів.

Зробимо розрахунок грошових потоків, він розраховується як чистий прибуток + амортизація.

Грошовий потік $= 571\,821 + 149\,15 \cdot 12 = 750\,801$ шекелів.

Обчислимо ставку дисконтування при тому що:

Рівень інфляції $= 2\%$

Депозитна ставка $= 6\%$ [34]

Рівень ризику $= 5\%$

Тоді ставка дисконтування $= (1 + 0,02) \cdot (1 + 0,06) \cdot (1 + 0,05) - 1 = 0,14$

Розрахуємо NPV на 10 років оскільки приблизно за стільки років окупається вкладення в нерухомість $= 750\,801 / (1 + 0,14) + 750\,801 / (1 + 0,14)^2 + 750\,801 / (1 + 0,14)^3 + 750\,801 / (1 + 0,14)^4 + 750\,801 / (1 + 0,14)^5 + 750\,801 / (1 + 0,14)^6 + 750\,801 / (1 + 0,14)^7 + 750\,801 / (1 + 0,14)^8 + 750\,801 / (1 + 0,14)^9 + 750\,801 / (1 + 0,14)^{10} - 377\,060 = 155\,785$ шекелів

Розрахуємо статичний термін окупності $= \text{Інвестиції} / \text{чистий прибуток}$
 $377\,060 / 571\,821 = 6,6$ років

Варіант продажу нерухомості. Якщо, такі показники прибутковості та терміну окупності компанії не задовольняють наші вимоги, ми можемо припинити роботу компанії, та переоформити нерухомість на своє ім'я і реалізувати її, як фізична особа, заплативши при цьому податок, який залежить

від ціни продажу. Згідно законодавства від податку на продаж квартири звільняється громадянин, якщо ціна угоди не перевищує 1 млн 623 тис. 320 шекелів[35]. Вивчивши схожі пропозиції на ринку нерухомості, ми можемо виставити на продаж котеджі за ціною у 1 500 000 шекелів. Таку ціну можливо сміло назвати низькою і дуже привабливою для покупців. У такому випадку, при продажі котеджів ми можемо отримати прибуток у розмірі $= 1\,500\,000 \cdot 10 - 3\,770\,600 = 11\,229\,400$. Якщо просто покласти інвестовані гроші у депозит, то ми заробили б за рік $= 3\,770\,600 \cdot 0,06 = 226\,236$ шекелів;

Підсумки. При розробці інвестиційного проекту ми керувалися пошуком ідеального балансу ціни та пропозиції, що дозволило б нам отримувати прибуток та ефективно змагатися з конкурентами. Наша пропозиція дійсно буде актуальна на ринку і має приблизний термін окупності 6,6 років, що є гарним терміном окупності вкладень у нерухомість. Ще потрібно звернути увагу на те, що чистий прибуток за рік становить приблизно 570 000 шекелів, а якщо вкласти інвестовані гроші у депозит, то за рік ми отримаємо лише 226 236 шекелів, що свідчить о прибутковості вкладення інвестицій у бізнес, а не у банк. Але необхідно звернути увагу на особливості країни та обраного напрямку ведення бізнесу. При розробці інвестиційного проекту ми зіткнулися з завищеною ціною на будівництво, ремонт приміщень та придбання землі у Ізраїлі. Ще необхідно відмітити складну систему податків і правил створення та ведення бізнесу у країні. Також у розрахунках був використаний власний капітал, наша компанія ніколи не працює на всі 100%, оскільки такий напрямок бізнесу, як туризм, не може розраховувати на прибуток як промислове підприємство з чіткою кількістю виготовлених товарів. Тому при розрахунку бралися реальні дані з готелів, напротязі якої пори року і скільки клієнтів їх відвідало. Витрати на будівництво були зменшені на 25% завдяки сполучній частині конструкції котеджу, також нам вдалося зменшити витрати на персонал через співробітництво з трастовою компанією, що дозволяло зекономити на щомісячних виплатах за виступання у ролі гаранта, і одночасному знаходженні та найму тимчасових працівників (постійне ведення БО, аудит 1 раз

на рік за законодавством). Інші витрати взяті за реальною середньою вартістю або нижче середньої.

Якщо такі показники прибутковості та терміну окупності компанії не задовольняють наші вимоги, або у майбутньому компанія зіткнеться з труднощами, чи збитками, ми можемо виставити нерухомість на продаж, що займе деякий час, але через проблеми у країні з житлом воно буде актуальним, і після продажу дозволить отримати чистий прибуток близько 10 мільйонів шекелів, що у 2,5 рази більше ніж кількість інвестицій що була необхідна.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Виходячи з мети кваліфікаційної роботи був розроблений міжнародний інвестиційний проект «Будівництво туристичного комплексу» у Ізраїлі. Сформовані навички практичного застосування теоретичних знань в розробці і оцінці ефективності міжнародного інвестиційного проекту для будівництва туристичного комплексу. Практична значущість нашого дослідження полягає у визначенні інвестиційної привабливості економіки Ізраїлю і аналізі показників ефективності від реалізації інвестиційного проекту. В цілому проаналізовані основні економічні показники, розкриті особливості розвитку торгової політики, розглянута експортно-імпортна та зовнішньоекономічна діяльність Ізраїлю. В першому розділі, ми розглянули сучасний стан економіки, тенденції розвитку та основні проблеми економіки Ізраїлю. І можемо відмітити, що на протязі 9 років країна зростає та поліпшує свої показники. У другому розділі, було визначено положення Ізраїлю у міжнародних організаціях та відносини з іншими країнами. Також було розглянуто експортно-імпортну діяльність та інвестиційну привабливість країни. Можна стверджувати, що Ізраїль є інкубатором стартапів, який має близькі стосунки з США та велику кількість торгових партнерів з різних куточків світу. Але є група країн, які не визнають Ізраїль та не підтримують з ним торговельні відносини. У третьому розділі, була обґрунтована ідея інвестиційного проекту, розглянуті правила створення та ведення бізнесу для іноземців в Ізраїлі. Також були зроблені розрахунки інвестиційної привабливості проекту. Розглянуто складові інвестицій для будівництва туристичного комплексу у місті Ашдод, визначені суми інвестицій для інвестиційного проекту, розраховані суми витрат, доходів, податків і чистого прибутку по інвестиційному проекту. Розрахунки були виконані для нового інвестиційного проекту, який полягає у будівництві нового туристичного комплексу у місті Ашдод. Після розрахунків можна стверджувати, що проект є економічно доцільним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сіонізм і 70-річчя проголошення держави Ізраїль -[Електронний ресурс]-Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/node/4154> -Загло. з екрану.-Мова укр.
2. Министерство Иностранных Дел Израиля -[Електронний ресурс]-Режим доступу:https://mfa.gov.il/mfarus/Pages/Israel_MFA_Russian.aspx -Загло. з екрану.-Мова рус.
3. List of Israel's Natural Resources -[Електронний ресурс]-Режим доступу:<https://traveltips.usatoday.com/list-israels-natural-resources-63037.html> -Загло. з екрану.-Мова англ.
4. Israel GDP-[Електронний ресурс]-Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/israel/gdp>-Загло. з екрану.-Мова англ.
5. Реальный ВВП -[Електронний ресурс]-Режим доступу: https://trendeconomy.ru/data/wdi/ISR/NY_GDP_MKTP_KD
6. GDP per capita-[Електронний ресурс]-Режим доступу:<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=IL> -Загло. з екрану.-Мова англ.
7. Israel: Inflation rate-[Електронний ресурс]-Режим доступу:<https://www.statista.com/statistics/375241/inflation-rate-in-israel/> -Загло. з екрану.-Мова англ.
8. Безробіття -[Електронний ресурс]-Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B5%D0%B7%D1%80%D0%BE%D0%B1%D1%96%D1%82%D1%82%D1%8F> -Загло. з екрану.-Мова укр.
9. Israel Unemployment Rate -[Електронний ресурс]-Режим доступу: <https://www.macrotrends.net/countries/ISR/israel/unemployment-rate> -Загло. з екрану.-Мова англ.

10. The economic context of Israel -[Електронний ресурс]-Режим доступу:<https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/israel/economical-context> -Загло. з екрану.-Мова англ.
11. Israel's Economic Challenges -[Електронний ресурс]-Режим доступу:<https://www.myjewishlearning.com/article/israels-economic-challenges/> -Загло. з екрану.-Мова англ.
12. Clouds gather as Israel emerges from economic 'golden decade' -[Електронний ресурс]-Режим доступу: <https://www.timesofisrael.com/clouds-gather-as-israel-emerges-from-economys-golden-decade/> -Загло. з екрану.-Мова англ.
13. Problems of Israel's Economy:Much Still to be Resolved -[Електронний ресурс]-Режим доступу: <https://www.commentarymagazine.com/articles/alex-rubner/problems-of-israels-economymuch-still-to-be-resolved/> -Загло. з екрану.-Мова англ.
14. Israel–United States relations -[Електронний ресурс]-Режим доступу:https://en.wikipedia.org/wiki/Israel%E2%80%93United_States_relations -Загло. з екрану.-Мова англ.
15. Foreign relations of Israel -[Електронний ресурс]-Режим доступу:https://en.wikipedia.org/wiki/Foreign_relations_of_Israel#:~:text=Israel%20maintains%20full%20diplomatic%20relations,states%20do%20not%20recognize%20Israel.&text=Other%20countries%20which%20do%20not,Bhutan%2C%20Cuba%20and%20North%20Korea. -Загло. з екрану.-Мова англ.
16. Israel Exports-[Електронний ресурс]-Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/israel/exports> -Загло. з екрану.-Мова англ.
17. Israel Exports By Category -[Електронний ресурс]-Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/israel/exports-by-category> -Загло. з екрану.-Мова англ.
18. Israel Exports By Country -[Електронний ресурс]-Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/israel/exports-by-country> -Загло. з екрану.-Мова англ.

19. Israel Imports -[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/israel/imports> -Загло. з екрану.-Мова англ.
20. Israel Imports By Category -[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/israel/imports-by-category> -Загло. з екрану.-Мова англ.
21. Israel Imports By Country -[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/israel/imports-by-country> -Загло. з екрану.-Мова англ.
22. Israel Balance of Trade -[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/israel/balance-of-trade> -Загло. з екрану.-Мова англ.
23. MAJOR MACRO ECONOMIC INDICATORS -[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://www.coface.com/Economic-Studies-and-Country-Risks/Israel> -Загло. з екрану.-Мова англ.
24. Israel Inflation Rate -[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/israel/inflation-cpi> -Загло. з екрану.-Мова англ.
25. СРЕДНЯЯ СТАВКА ПО КРЕДИТАМ В ИЗРАИЛЕ -[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://take-profit.org/statistics/bank-lending-rate/israel/> -Загло. з екрану.-Мова рус.
26. Doing Business 2020 Israel-[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/i/israel/ISR.pdf> -Загло. з екрану.-Мова англ.
27. Israel Average Monthly Wages -[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/israel/wages> -Загло. з екрану.-Мова англ.
28. Оптимальный размер площади дома-[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://m-strana.ru/articles/kak-pravilno-poschitat-optimalnyy-razmer-ploshchadi-doma/> -Загло. з екрану.-Мова рус.

29. Открытие бизнеса в израиле-[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://auditing.co.il/ru/buhgalterskie-uslugi/otkrytie-biznesa/>-Загло. з екрану.-Мова рус.
30. Открытие бизнеса в Израиле иностранцам-[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://auditing.co.il/ru/buhgalterskie-uslugi/kak-otkryt-biznes-v-izraile-inostrantsam/> -Загло. з екрану.-Мова рус.
31. Услуги аудитора (роз хешбон)-[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://auditing.co.il/ru/auditorskie-uslugi/> -Загло. з екрану.-Мова рус.
32. Налоговая система Израиля -[Электронный ресурс]-Режим доступа: <http://worldtaxes.ru/nalogi-v-aziatskih-stranah/nalogovaya-sistema-izrailya/>-Загло. з екрану.-Мова рус.
33. Методы начисления амортизации основных средств-[Электронный ресурс]-Режим доступа: https://minfin.com.ua/taxes/-/page_prib_8.html -Загло. з екрану.-Мова рус.
34. Deposit interest rate in Israel -[Электронный ресурс]-Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/israel/deposit-interest-rate> -Загло. з екрану.-Мова англ.
35. Налог на продажу недвижимости-[Электронный ресурс]-Режим доступа: <http://archive.9tv.co.il/news/2017/01/18/237526-2aga.html> -Загло. з екрану.-Мова рус.